

Strategia

Euroregionu
Neisse-Nisa-Nysa

2021–2027

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014–2020

EUROREGION
neisse–nisa–nysa

Strategia

Euroregionu
Neisse-Nisa-Nysa

2021–2027

Zawartość

Wprowadzenie.....	5
Proces tworzenia	6
Podstawowe informacje o Euroregionie Neisse-Nisa-Nysa	8
Wizje, dziedziny priorytetowe	9
<hr/>	
Dziedziny priorytetowe, dziedziny tematyczne i pola działania	10
<i>A / Transport</i>	12
<i>B / Gospodarka i turystyka</i>	17
<i>C / Środowisko, klimat i energia</i>	21
<i>D / Zarządzanie ryzykiem, zdrowie i bezpieczeństwo</i>	25
<i>E / Kultura, sport, edukacja i wiedza</i>	30
<i>F / Wsparcie współpracy transgranicznej</i>	35
<hr/>	
Wdrażanie strategii – Plan działania.....	38
Partnerzy	39

Przedmowa prezydentów Euroregionu

Landrat LK Görlitz
Dr. Stephan Meyer (D)

Hejtman Libereckého kraje
Martin Půta (CZ)

Prezydent Miasta Bolesławiec
Piotr Roman (PL)

Współpraca transgraniczna w Euroregionie Nysa-Nisa-Nysa

Współpraca transgraniczna rozwija się z powodzeniem w Euroregionie Nysa-Nisa-Nysa od ponad 30 lat. Okazała się właściwym, wręcz nieodzownym instrumentem rozwoju naszego wspólnego regionu. Jeśli spojrzymy wstecz, to niemal niewiarygodne wydaje się to, co razem osiągnęliśmy przez te kilkadziesiąt lat. W wyniku wydarzeń ostatnich lat coraz bardziej uświadamiamy sobie, że współpraca transgraniczna nie jest oczywistością i musi być stale wspierana. Dlatego też konieczne jest, żeby patrzeć do przodu i zaplanować kierunek, w którym nasza współpraca ma się rozwijać w nadchodzących latach. Strategiczne zalecenia Euroregionu Nysa-Nisa-Nysa, które mają Państwo w ręku, stanowią ku temu odpowiednią podstawę. Mamy świadomość, że nadal istnieje wiele przeszkód i barier dla rozwoju współpracy oraz istnieją obszary, w których potencjał Euroregionu nie został w pełni wykorzystany.

Mamy nadzieję, że w nadchodzących latach dzięki wspólnym wysiłkom osiągniemy wyznaczone przez nas cele, a tym samym dalej będziemy poprawiać jakość życia mieszkańców naszego regionu Trójstyku.

1

Wprowadzenie

Dokument ten jest mniej klasyczną strategią rozwoju, a bardziej strategią rozwoju współpracy transgranicznej w tych obszarach, w których współpraca ma największe korzyści.

Celem tej strategii jest:

- Ustalenie priorytetów współpracy w ramach Euroregionu Nysa-Nisa-Nysa (ERN), tzn. określenie konkretnych obszarów, w których należy rozwijać dalszą współpracę w ramach ERN i wspierać ją przez ERN jako instytucję. Priorytety te zostaną również ustalone dla poszczególnych dziedzin tematycznych, w których zazwyczaj aktywne są grupy robocze.
- Jak najdalej idące współdziałanie przy ustalaniu zasad wsparcia współpracy transgranicznej i przy specjalnych programach współpracy transgranicznej na lata 2021–2027, które dotyczą terytorium ERN. Strategia ta określa priorytety współpracy na okres identyczny z okresem programowania UE. ERN jest zaangażowany w opracowywanie przyszłych programów i w związku z tym dla swojego obszaru może przyczynić się do jego rozwoju zarówno części analitycznej jak i koncepcyjnej przyszłych programów. Strategia ma również na celu ukierunkowanie przyszłych funduszy małych projektów zarządzanych przez Euroregion.
- Zidentyfikowanie projektów pilotażowych i poszukiwanie ewentualnych źródeł finansowania. Wprawdzie jest możliwe, że nie wszystkie projekty i dziedziny w przyszłych programach transgranicznych będą kwalifikowały się do uzyskania finansowania, ERN będzie jednak starał się wspierać je za pośrednictwem innych programów pomocowych czy instytucji.

W planie działania można następnie określić konkretne projekty pilotażowe, w których mogą partycypować różni partnerzy zgodnie z ich kompetencjami. Niektóre projekty, które dotyczą głównie tworzenia odpowiednich warunków współpracy, mogą być realizowane bezpośrednio przez Euroregion jako instytucję. Z drugiej strony inne projekty mogą być realizowane przez gminy, miasta, powiaty i instytucje działające w Euroregionie. W niektórych przypadkach rola Euroregionu i jego członków będzie bardziej polegała na tym, żeby wywierać wpływ na ustawodawstwo krajowe lub europejskie wzgl. na inicjowaniu umów międzynarodowych, które są ważne dla rozwoju współpracy.

Proces tworzenia

Podejście do tworzenia strategii opierało się na metodologii przygotowania strategicznych dokumentów rozwojowych, która została już zastosowana w poprzednim dokumencie na okres 2014–2020 i uzgodniona przez wszystkie trzy strony Euroregionu. Prezydium Euroregionu postanowiło zaktualizować obecną strategię, przeprowadzając szeroko zakrojone konsultacje z ekspertami (przede wszystkim członkami euroregionalnych grup roboczych) oraz innymi podmiotami współpracy transgranicznej (m.in. gminami, miastami, powiatami, innymi instytucjami). Tworzenie Strategicznych zaleceń obejmowało następujące etapy robocze:

Etap 1: Ocena strategii na lata 2014–2020 i opracowanie projektu

W pierwszym etapie przeprowadzono ocenę poprzedniej strategii przez ekspertów. Jako wkład wykorzystano analizę i identyfikację nowych obszarów zawartych w publikacji „Szanse i zagrożenia Euroregionu Nysa”. W strategii uwzględniono zatem nowe tematy lub tematy o rosnącym znaczeniu dla Euroregionu, takie jak zminimalizowanie wpływu zmian klimatu, sposób postępowania z obszarami górniczymi czy przekształcanie terenów pogórnich. Jedną z kwestii, na którą w strategii zwraca się większą uwagę, jest transgraniczna opieka zdrowotna i ogólnie związana z nią kwestia transgranicznych usług publicznych.

Etap 2: Wizja, cele strategiczne, dziedziny priorytetowe

W drugim etapie projekt strategii był na bieżąco aktualizowany z uwzględnieniem wskazówek ekspertów. Początkowo opracowano obraz przyszłości życia w Euroregionie w roku 2027. Następnie zdefiniowano dziedziny priorytetowe i podzielone je na dziedziny tematyczne. Każda dziedzina tematyczna zawiera charakterystykę, opis rozwoju współpracy i cele szczegółowe, które mają być realizowane w nadchodzących latach. Zostało to omówione w odpowiednich grupach roboczych, których członkowie są ekspertami w danych dziedzinach tematycznych. Każda grupa była odpowiedzialna za konkretną dziedzinę tematyczną. Oprócz włączenia wskazówek ekspertów zespół ds. strategii skupił się również na zagadnieniach przekrojowych i tematyce występującej w wielu dziedzinach, które nie były centralnym przedmiotem zainteresowania poszczególnych grup roboczych. Do tego powołano kolejnych specjalistów. Wyniki prac zostały następnie wprowadzone do jednolitej struktury.

Etap 3: Pola działania

W trzecim etapie opracowywania strategii określono lub zaktualizowano pola działania wraz z odpowiednimi działaniami, które powinny prowadzić do osiągnięcia wyznaczonych celów. Dla każdego pola działania przygotowano krótki opis i uzasadnienie, wraz z podaniem odpowiednich działań.

Faza 4: Zakończenie prac nad dokumentem – analiza i implementacja

Na ostatnim etapie opracowywania strategii zakończono dokument ogólny. Wyniki poprzednich operacji podsumowano w spójnym dokumencie. Dalsze postępowania w celu wdrożenia strategii zostało uzgodnione na podstawie planu działania, który jest na bieżąco analizowany i aktualizowany. Do opracowania strategii powołano kilka gremiów. Faktyczny impuls do pracy dało Prezydium Euroregionu, które sprawowało nad całym procesem tworzenia strategii patronat polityczny. Zespół ds. strategii i zespół rozszerzony koordynowały cały proces, regularnie oceniali postępy w opracowywaniu strategii i proponowały dalsze kroki. Sama praca odbywała się w eksperckich grupach roboczych EUREX składających się z ekspertów w poszczególnych dziedzinach tematycznych ze wszystkich stron granicy. Wykorzystano również wiedzę innych ekspertów, zwłaszcza w dziedzinach, w których grupy robocze nie spotykały się regularnie. Odbyły się konsultacje z podmiotami terytorialnymi, w trakcie których uzgadniano dużą liczbę pisemnych uwag.

Zespół ds. strategii od lewej:
I. Wirth (D), P. Branda (CZ),
M. Köhler (D), J. Jakubiec (PL),
G. Zawila (PL)

W procesie harmonizacji określono sześć następujących dziedzin priorytetowych

A

Transport

B

Gospodarka i turystyka

C

Środowisko, klimat i energia

D

Zarządzanie ryzykiem, zdrowie i bezpieczeństwo

E

Kultura, sport, edukacja i wiedza

F

Wsparcie współpracy transgranicznej

3

Podstawowe informacje o Euroregionie Neisse-Nisa-Nysa

4

Wizje, dziedziny priorytetowe

Źródło: Urząd Statystyczny we Wrocławiu

Idea utworzenia euroregionu na obszarze Trójstyku Polski, Niemiec i dawnej Czechosłowacji zrodziła się w kręgach politycznych, gospodarczych i naukowych na przełomie roku 1990/91. Od początku był zarządzany samodzielnie i wspierany przez burmistrza Liberca, starostę Zittau i wojewodę jeleniogórskiego. Po dyskusjach i konsultacjach trzy strony podpisały deklarację o współpracy w sprawie partnerstwa transgranicznego w dniu 15 maja 1991 r., a kilka dni później, w dniu 23 tego samego miesiąca, w Zittau odbyła się Konferencja założycielska „Dreiländereck“ pod patronatem prezydentów trzech krajów: Richarda von Weizsäckera, Václava Havla i Lecha Wałęsy. Osiągnięto tymczasowe porozumienie w sprawie ustanowienia „Euroregionu Dreiländereck” (później zrezygnowano z tej nazwy i zastąpiono ją nazwą „Euroregion Neisse-Nisa-Nysa”) i przyjęto memorandum określające dalsze kierunki działań. W lipcu 1991 r. w Zittau powołano biuro koordynacyjne Euroregionu Nysa. Podobne biura powstały później w Libercu i Jeleniej Górze, choć z minimalną obsadą osobową. W sierpniu tego samego roku sporządzono statut i projekt struktury organizacyjnej oraz ustalono ostateczny termin podjęcia przez samorzady uchwał o przystąpieniu do Euroregionu. W dniu 21 grudnia 1991 r. w Zittau odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa, co uznaje się za oficjalną datę jego powstania. W kolejnym roku Rada Euroregionu przyjęła pierwszą wersję ramowej umowy o współpracy,

zatwierdziła plan działania i logo oraz podjęła uchwałę o członkostwie w Stowarzyszeniu Europejskich Regionów Granicznych (SERG). Euroregion Neisse-Nisa-Nysa nie posiada osobowości prawnej w rozumieniu prawa poszczególnych krajów. Wszystkie organy działają w ramach ustawodawstwa krajowego. Składa się z trzech stowarzyszeń: Euroregion Neisse e.V., Euroregion Nisa i Euroregionu Nysa. Członkostwo jest sprawą wewnętrzną poszczególnych stron i nie wymaga zgody partnerów. Cele i zakres współpracy między członkami Euroregionu zostały określone w zatwierdzonej umowie ramowej. W tamtym czasie głównym celem było wspieranie interesów gmin, powiatów i działań społeczeństwa obywatelskiego, które były zgodne z celami rozwoju regionu, a także wsparcie regionalne w obszarach prowadzących do przystąpienia do UE.

4.1 Wizja Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa to miejsce, które rozwija się dzięki współpracy transgranicznej pomiędzy samorządami, organizacjami i ludźmi w każdej dziedzinie życia. Dzięki temu jego mieszkańcy korzystają ze wszystkich zalet i możliwości, jakie oferują położenie geograficzne i otwarte granice. Mają lepszy dostęp do usług publicznych. Istnieje ponadgraniczny konsensus co do sposobu postępowania we wrażliwych sprawach, takich jak zaprzestanie wydobycia węgla i późniejsza transformacja obszaru i gospodarki Euroregionu.

4.2 Dziedziny priorytetowe

Dla urzeczywistnienia tej wizji konieczne jest wzmocnienie współpracy zwłaszcza w następujących dziedzinach priorytetowych:

- Transport
- Gospodarka i turystyka
- Środowisko, klimat i energia
- Zarządzanie ryzykiem, zdrowie i bezpieczeństwo
- Kultura, sport, edukacja i wiedza
- Wsparcie współpracy transgranicznej

5

Dziedziny priorytetowe, dziedziny tematyczne i pola działania

W tym rozdziale każda dziedzina priorytetowa jest szczegółowo omówiona. Opisano dziedziny tematyczne w obrębie każdej dziedziny priorytetowej. Każda dziedzina tematyczna zawiera swoją charakterystykę, krótki opis rozwoju współpracy w tej dziedzinie i cele szczegółowe – tzn. co ma zostać osiągnięte w tej dziedzinie tematycznej do 2027 roku. Wszystkie dziedziny priorytetowe są tak samo ważne. Dla osiągnięcia celów są zaproponowane pojedyncze pola działania, wskazując cele, do których przyczynia się dana dziedzina tematyczna, uzasadnienie dla pól działania oraz wykaz odpowiednich działań.

A

Transport

A.1

Transport drogowy

POLE DZIAŁANIA A.1.1
Wspólne planowanie i rozwój sieci dróg, bezpieczeństwo drogowe

POLE DZIAŁANIA A.1.2
Inwestycje w nowe i poprawa istniejących transgranicznych połączeń drogowych

POLE DZIAŁANIA A.1.3
Transport niezmotoryzowany

POLE DZIAŁANIA A.1.4
Nawigacja dla odwiedzających Euroregion

A.2

Transport kolejowy

POLE DZIAŁANIA A.2.1
Inwestycje w nowe i modernizacja istniejących połączeń kolejowych

POLE DZIAŁANIA A.2.2
Dopuszczenia pojazdów, uproszczenie warunków ich eksploatacji

A.3

Transport publiczny

POLE DZIAŁANIA A.3.1
Dalszy rozwój transgranicznego transportu publicznego

POLE DZIAŁANIA A.3.2
Stworzenie i rozwój wspólnych ofert w dziedzinie transportu i turystyki oraz ich skuteczne promowanie

B

Gospodarka i turystyka

B.1

Gospodarka, rozwój, innowacje i rynek pracy

POLE DZIAŁANIA B.1.1
Wsparcie innowacji, badań i rozwoju

POLE DZIAŁANIA B.1.2
Promowanie lokalnej gospodarki i prezentacja wspólnego obszaru gospodarczego

POLE DZIAŁANIA B.1.3
Wspieranie elastycznego transgranicznego rynku pracy

B.2

Turystyka

POLE DZIAŁANIA B.2.1
Koordynacja turystyki

POLE DZIAŁANIA B.2.2
Inwestycje w infrastrukturę i usługi turystyczne

POLE DZIAŁANIA B.2.3
Tworzenie i promocja wspólnych ofert i produktów turystycznych

POLE DZIAŁANIA B.2.4
Zatrudnienie w sektorze turystycznym

C

Środowisko, klimat i energia

C.1

Ochrona środowiska i klimatu

POLE DZIAŁANIA C.1.1
Współpraca instytucjonalna i zrównoważone sieci

POLE DZIAŁANIA C.1.2
Zrównoważone wykorzystanie zasobów

POLE DZIAŁANIA C.1.3
Zapobieganie katastrofom naturalnym

POLE DZIAŁANIA C.1.4
Zminimalizowanie wpływu zmian klimatu

POLE DZIAŁANIA C.1.5
Zarządzanie obszarami wydobywania

POLE DZIAŁANIA C.1.6
Przekształcenie terenów pogórnich

C.2

Energia

POLE DZIAŁANIA C.2.1
Odnawialne źródła energii

D

Zarządzanie ryzykiem, zdrowie i bezpieczeństwo

D.1

Zarządzanie w sytuacji kryzysowej

POLE DZIAŁANIA D.1.1
Prawodawstwo i umowy regionalne dotyczące zarządzania kryzysowego

POLE DZIAŁANIA D.1.2
Ustanowienie skutecznego systemu zarządzania kryzysowego

POLE DZIAŁANIA D.1.3
Współpraca straży pożarnej

D.2

Służby ratownicze i zdrowie publiczne

POLE DZIAŁANIA D.2.1
Prawodawstwo i porozumienia regionalne dotyczące współpracy między służbami ratowniczymi

POLE DZIAŁANIA D.2.2
Współpraca służb ratowniczych

POLE DZIAŁANIA D.2.3
Udostępnienie transgranicznych usług zdrowotnych

POLE DZIAŁANIA D.2.4
Wymiana informacji i koordynacja w dziedzinie zdrowia publicznego

D.3

Bezpieczeństwo

POLE DZIAŁANIA D.3.1
Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa publicznego

E

Kultura, sport, edukacja i wiedza

E.1

Kultura i sport

POLE DZIAŁANIA E.1.1
Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego

POLE DZIAŁANIA E.1.2
Łączenie obszarów kulturowych

POLE DZIAŁANIA E.1.3
Sport

E.2

Edukacja i wiedza

POLE DZIAŁANIA E.2.1
Rozwój współpracy w dziedzinie kształcenia ogólnego i zawodowego oraz wiedzy

POLE DZIAŁANIA E.2.2
Rozwój umiejętności językowych

POLE DZIAŁANIA E.2.3
Przekazywanie wiedzy o kulturze i historii

F

Wsparcie współpracy transgranicznej

F.1

Stworzenie odpowiednich warunków ramowych i instrumentów

POLE DZIAŁANIA F.1.1
Promowanie relacji i projektów transgranicznych

POLE DZIAŁANIA F.1.2
Usługi statystyczne

F.2

Współpraca strukturalna

POLE DZIAŁANIA F.2.1
Administracja publiczna i usługi publiczne

POLE DZIAŁANIA F.2.2
Uzupełniające formy współpracy

A

DZIEDZINA PRIORYTETOWA TRANSPORT

Transport drogowy

A.1

DZIEDZINA
TEMATYCZNA

Charakterystyka obszaru

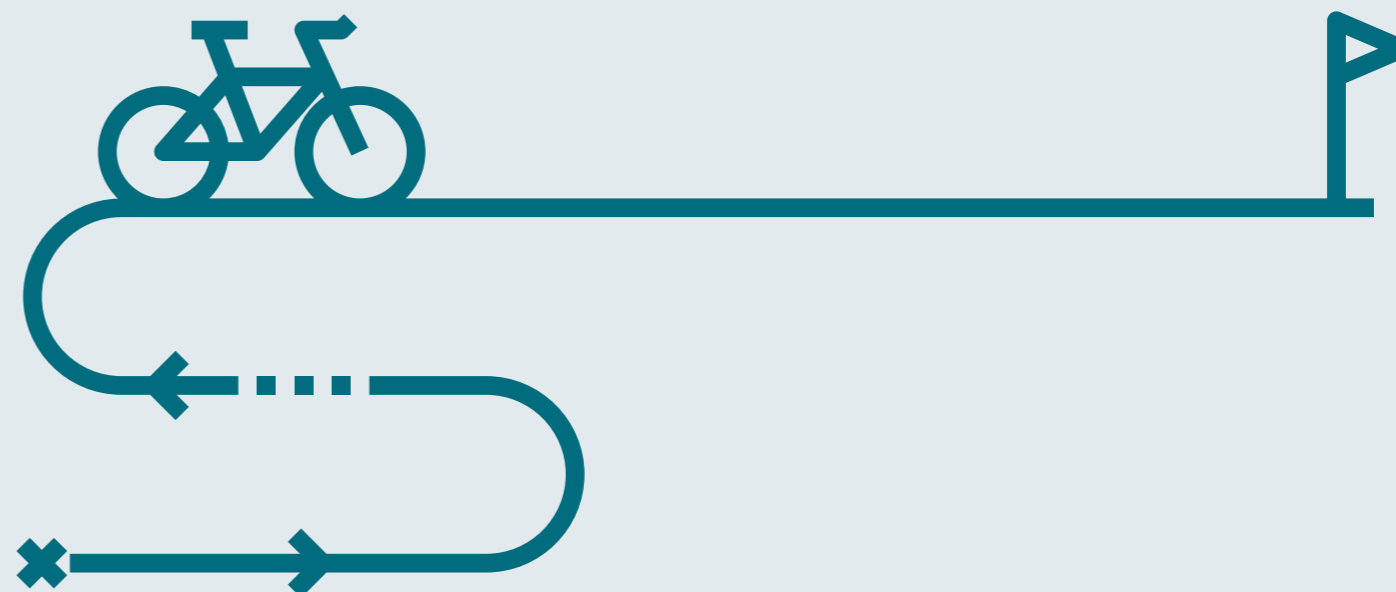
Wysokiej jakości połączenia transportowe są warunkiem rozwoju transgranicznej współpracy gospodarczej i społecznej. Także połączenia transportowe odgrywają ważną rolę dla rozwoju turystyki. Przystąpienie do strefy Schengen stworzyło dobre warunki dla rozbudowy połączeń transgranicznych. Euroregion Nisse-Nisa-Nysa znajduje się w punkcie przecięcia ważnych korytarzy transportowych. Gęstość i jakość sieci transportowej różnią się we wszystkich trzech krajach. W tym kontekście nadal istnieje potrzeba inwestycji.

Rozwój współpracy

Na początku lat 90 na pierwszym planie znalazło się zainteresowanie odnowieniem dotychczasowych i stworzeniem nowych połączeń transgranicznych (przejść granicznych). Zrealizowano projekty inwestycyjne, budowano i modernizowano mosty i drogi oraz tworzone nowe przejścia graniczne. Przyczyniło się to do rozwoju sieci transportowej w tym dawnym peryferyjnym regionie. Ważne projekty to połączenie dróg I/35 i B178 przez terytorium Polski czy remont drogi od zamku ZamkuFrýdlant do Zamku Czocho. Jednakże nadal istnieją granice administracyjne, dlatego należy dalej rozwijać współpracę. Od początku lat 90 turystyka rowerowa rozwijała się również w Euroregionie. Utworzono transgraniczne ścieżki rowerowe (takie jak szlak rowerowy Odra-Nysa lub Grzebieniówka) i szlaki rowerowe.

Cele szczegółowe

1. Poprawa wspólnego planowania sieci drogowej oraz koordynacja inwestycji
2. Modernizacja i utrzymanie sieci dróg w strefie przygranicznej
3. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego
4. Rozwój i utrzymanie infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego (ruch rowerowy)
5. Poprawa zarządzania ruchem odwiedzających w Euroregionie

A.2

A

Transport kolejowy

DZIEDZINA
TEMATYCZNA

Charakterystyka obszaru

Wysokiej jakości sieć kolejowa z odpowiednią infrastrukturą ma nie tylko zasadnicze znaczenie dla rozwoju gospodarki i turystyki w regionie, ale również jest ważnym czynnikiem współpracy. Atrakcyjne połączenia kolejowe umożliwiają rozwój transportu pasażerskiego i towarowego. Ta dziedzina tematyczna (A.2) dotyczy infrastruktury kolejowej i warunków eksploatacji pojazdów. Same połączenia zostały omówione w dziedzynie tematycznej A.3.

Rozwój współpracy

Współpraca transgraniczna w dziedzinie transportu kolejowego rozwija się od początku istnienia Euroregionu. Niektóre połączenia historyczne (np. połączenie Harrachov – Szklarska Poręba) można było przywrócić, a istniejące zmodernizować. Podjęto wiele wysiłków w celu uproszczenia dopuszczenia pojazdów do użytku na trasach transgranicznych, w tym wymogów dotyczących maszynistów.

Cele szczegółowe

1. Poprawa transgranicznego dostępu do transportu kolejowego w Euroregionie
2. Poprawa bezpieczeństwa transportu kolejowego
3. Poprawa warunków ramowych użytkowania pojazdów i wydawania świadectw technicznych dla ich eksploatacji

POLE DZIAŁANIA A.1.1

Wspólne planowanie i rozwój sieci dróg, bezpieczeństwo drogowe

Powiązanie z celem szczegółowym

poprawa wspólnego planowania sieci drogowej oraz koordynacji inwestycji • Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego

Uzasadnienie

Transgraniczna koordynacja jest warunkiem rozwoju transportu w Euroregionie. Należy przyspieszyć wymianę informacji, w tym dotyczących nowych technologii i aspektów środowiskowych, w szczególności w odniesieniu do różnych krajowych przepisów dotyczących ruchu drogowego i barier językowych. W kontekście kilku katastrof na dużą skalę w ostatnich dekadach kwestie prewencyjne muszą być również uwzględnione w planowaniu i dyskusjach.

Odpowiednie działania

Wspólne planowanie i koordynacja rozwoju sieci drogowej, w tym planowanie inwestycji • Koordynacja remontów dróg • Koordynacja środków ochrony przeciwpowodziowej i likwidacja szkód spowodowanych przez powódź w infrastrukturze drogowej • Regularna wymiana informacji • Inicjowanie i realizacja projektów mających na celu poprawę bezpieczeństwa drogowego na trasach transgranicznych (informacje wielojęzyczne, oznakowanie, środki bezpieczeństwa) • Koordynacja rozwoju i modernizacji powszechnej sieci stacji ładowania dla elektromobilności (transport niskoemisyjny) zgodnie z zapotrzebowaniem

POLE DZIAŁANIA A.1.4

Nawigacja dla odwiedzających Euroregion

Powiązanie z celem szczegółowym

Poprawa zarządzania ruchem odwiedzających w Euroregionie.

Uzasadnienie

Warunkiem postrzegania Trójstyku jako regionu bez granic jest wielojęzyczna komunikacja publiczna i brak barier we wszystkich obszarach. Ważną rolę dla regionu odgrywa osiągalność i dostępność celów turystycznych. Obejmuje to również istnienie praktycznych systemów informacyjnych i aplikacji cyfrowych. W związku z tym, że w tej dziedzinie nadal istnieje możliwość poprawy, należy zbudować i stale aktualizować niezawodny system transgranicznego zarządzania informacjami dla odwiedzających.

Uzasadnienie

Wielojęzyczna nawigacja do celów turystycznych • Systemy informacyjne dotyczące możliwości parkowania i wolnych miejsc na parkingach, jak również zarządzanie ruchem odwiedzających • Systemy informacyjne dotyczące niskoemisyjnej infrastruktury transportowej • Digitalizacja systemów nawigacyjnych • Informacje o ofertach alternatywnych i możliwości podróży transportem publicznym • Aplikacje mobilne, publikacje

POLE DZIAŁANIA A.1.2

Inwestycje w nowe i poprawa istniejących transgranicznych połączeń drogowych

Powiązanie z celem szczegółowym

Modernizacja i utrzymanie sieci dróg w strefie przygranicznej • Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego

Uzasadnienie

Wysokiej jakości rozwinięte połączenia transportowe, dodatkowe przejścia graniczne dostosowane do potrzeb mosty graniczne są warunkiem rozwoju Euroregionu. Nadal istnieje potrzeba inwestycji w sieć transportową i kompleksowej rozbudowy istniejących dróg. Tu również występują punkty styku z obszarem transportu kolejowego/towarowego w aspekcie promowania transportu intermodalnego i multimodalnego. Poza tym optymalnie rozbudowane drogi powinny przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa.

Odpowiednie działania

Poprawa istniejącej infrastruktury i tworzenie nowych połączeń transgranicznych • Optymalizacja i rozbudowa istniejącej sieci transportowej oraz połączenie innych części Euroregionu z transgranicznymi trasami transportowymi (sieć transportowa)

POLE DZIAŁANIA A.1.3

Transport niezmotoryzowany

Powiązanie z celem szczegółowym

Rozwój i utrzymanie infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego (ruch rowerowy) • Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego

Uzasadnienie

Rozwój transportu niezmotoryzowanego, w szczególności rowerowego, odgrywa ważną rolę od początku działalności Euroregionu. Dotyczy to zarówno rozwoju turystyki, jak i rozwoju kontaktów transgranicznych między mieszkańcami. Nadal istnieje potrzeba inwestycji w infrastrukturę, w tym w infrastrukturę wspierającą.

Odpowiednie działania

Inwestycje w infrastrukturę rowerową – ścieżki rowerowe i infrastrukturę towarzyszącą (w tym stacje samoobsługowe, bezpieczne miejsca parkingowe, stacje ładowania rowerów elektrycznych) • Inwestycje w połączenia odpowiednich tras z transgranicznymi i transeuropejskimi szlakami rowerowymi • Utrzymanie i poprawa istniejącej sieci dróg rowerowych • Połączenie między transportem niezmotoryzowanym a zmotoryzowanym (w tym transportem publicznym) – węzły.

POLE DZIAŁANIA A.2.1

Inwestycje w nowe i modernizacja istniejących połączeń kolejowych

Powiązanie z celem szczegółowym

Poprawa transgranicznego dostępu do transportu kolejowego w Euroregionie • Poprawa bezpieczeństwa transportu kolejowego

Uzasadnienie

Gęstość i jakość sieci transportowej różnią się we wszystkich trzech krajach. W razie potrzeby można zainicjować nowe połączenia. Należy dalej rozwijać istniejące połączenia transgraniczne. Trzeba także wzmocnić współpracę w dziedzinie elektryfikacji sieci kolejowej, zarówno poprzez elektryfikację linii, jak i wprowadzenie pojazdów akumulatorowych oraz budowę niezbędnych stacji ładowania. To samo dotyczy mobilności opartej na wodorce. Przy budowaniu nowej infrastruktury i modernizacji istniejącej infrastruktury należy uwzględnić pasażerów o ograniczonej możliwości poruszania się.

Odpowiednie działania

Inicjowanie nowych połączeń kolejowych • Poprawa jakości i modernizacja istniejących tras • Wspólna koordynacja, planowanie i realizacja transgranicznych inwestycji w infrastrukturę • Działania infrastrukturalne mające na celu zwiększenie wykorzystania transportu kolejowego, w szczególności transportu pasażerskiego, ale także towarowego • Zachowanie transportu kolejowego • Dostosowanie infrastruktury do eksploatacji innych typów pojazdów • Inwestycje w infrastrukturę dla pasażerów z niepełnosprawnością.

• Stworzenie odpowiedniej infrastruktury dla elektryfikacji transportu kolejowego

POLE DZIAŁANIA A.2.2

Dopuszczenia pojazdów, uproszczenie warunków ich eksploatacji

Powiązanie z celem szczegółowym

Poprawa bezpieczeństwa transportu kolejowego • Poprawa warunków ramowych użytkowania pojazdów i wydawania świadectw technicznych dla ich eksploatacji

Uzasadnienie

Rozwój transgranicznego transportu kolejowego jest utrudniony przez różnice w warunkach dopuszczenia pojazdów do ruchu transgranicznego. Te warunki ramowe muszą zostać zharmonizowane, w tym poprzez działania na poziomie podejmowania decyzji. Dla niektórych planowanych połączeń (na przykład połączeń bezpośrednich Liberec–Zgorzelec–Görlitz, Liberec–Szklarska Poręba, Praga–Jelenia Góra) nie ma pojazdów dopuszczonych do tego celu. W związku z tym pilne jest uproszczenie krajowych i europejskich norm eksploatacji pojazdów. Zapewnienie odpowiednich zasobów finansowych na wyposażenie i wymagającą procedurę dopuszczeń na użytkowanie międzynarodowe powinny przyczynić się do znacznego rozwoju Euroregionu.

Odpowiednie działania

Uproszczenia dotyczące odstępstw w dopuszczeniu pojazdów na określonych odcinkach • Harmonizacja i zmniejszenie wymagań językowych dla maszynistów

Transport publiczny

DZIEDZINA
TEMATYCZNA

A.3

Charakterystyka obszaru

Integracja transgraniczna w regionie oraz dobra dostępność obszaru dla mieszkańców i odwiedzających wymagają utworzenia nowych i rozbudowy istniejących transgranicznych połączeń transportowych, z uwzględnieniem alternatywnych, niskoemisyjnych i zrównoważonych form transportu publicznego. Wykorzystanie transportu publicznego dla rozwoju turystyki w Euroregionie (dostępność atrakcji turystycznych i zabytków) oferuje duży potencjał. Ta dziedzina tematyczna (A.3) dotyczy udostępnienia środków transportu publicznego, zarówno autobusowego, jak i kolejowego, w tym połączeń z innymi środkami transportu publicznego. Infrastruktura tego

transportu będzie wówczas rozpatrywana w dziedzinach tematycznych A.1 transport drogowy i A.2 transport kolejowy.

Rozwój współpracy

Współpraca skupiła się na wprowadzeniu i dalszym rozwoju jednego biletu EURO NISA TICKET+ ważnego w całym Euroregionie. Zrealizowano projekty mające na celu jego promowanie i poprawę informacji o rozkładach jazdy. W celu zwiększenia dostępności obiektów i usług, zwiększenia dostępności obszarów wiejskich oraz stworzenia powiązań z usługami turystycznymi konieczne jest dalsze rozwijanie istniejących połączeń i inicjowanie nowych. Ustanowiono transgraniczne połączenia autobusowe i kolejowe,

z których niektóre są bezpośrednio ukierunkowane na rozwój turystyki. Udostępniono również wspólne środki transportu, np. na linii kolejowej Liberec–Hrádek n. L. – Zittau – Varnsdorf/Drezno.

Cele szczegółowe

1. Poprawa transgranicznej dostępności Euroregionu środkami transportu publicznego
2. Poprawa jakości istniejących połączeń transportowych
3. Zwiększenie atrakcyjności wspólnej oferty transportowej dla mieszkańców i turystów
4. Większe wyczulenie na wspólne oferty i połączenia

POLE DZIAŁANIA A.3.1

Dalszy rozwój transgranicznego transportu publicznego

Powiązanie z celem szczegółowym

Poprawa transgranicznej dostępności Euroregionu środkami transportu publicznego

- Poprawa jakości istniejących połączeń transportowych
- Zwiększenie atrakcyjności wspólnego transportu dla mieszkańców i turystów

Uzasadnienie

W celu zapewnienia dobrej dostępności całego obszaru Euroregionu transgraniczny transport publiczny będzie nadal rozbudowywany także w przyszłości, istniejące luki zostaną zamknięte, a istniejące trasy zostaną wzmocnione, zmodernizowane i wyposażone w innowacyjne oferty. Dalszy rozwój biletu trójnarodowego biletu (EURO NISA TICKET+) i wspólne udostępnianie środków transportu oferują ogromny potencjał w tym zakresie.

Odpowiednie działania

Poprawa jakości istniejących połączeń transgranicznych i inicjowanie nowych połączeń, w tym połączeń w regionie (transport na żądanie itd.)

- Transgraniczne połączenia turystyczne
- Koordynacja rozkładów

jazdy i zdigitalizowane informacje o rozkładzie jazdy

- Dalszy rozwój biletu Euro-Neisse-Ticket+
- Urządzenia check-in dla płatności w wielu walutach
- Rozwój zintegrowanego transgranicznego transportu publicznego
- Promowanie zrównoważonej mobilności (w tym napędu elektrycznego, napędu wodorowego)
- Zapewnienie niezbędnych informacji dla pasażerów o ograniczonej możliwości poruszania się
- Elektroniczne wyświetlacze rozkładu jazdy

POLE DZIAŁANIA A.3.2

Stworzenie i rozwój wspólnych ofert w dziedzinie transportu i turystyki oraz ich skuteczne promowanie

Powiązanie z celem szczegółowym

Zwiększenie atrakcyjności wspólnego transportu dla mieszkańców i turystów

- Większe wyczulenie na wspólne oferty i połączenia

Uzasadnienie

Transport publiczny optymalnie nadaje się do dotarcia do miejsc turystycznych w Euroregionie w sposób opłacalny i przyjazny dla środowiska. Szczególnie dla turystów oferuje możliwość odwiedzenia wielu różnych atrakcji w ciągu jednego dnia. W tym celu konieczne

jest oczywiście posiadanie odpowiedniej infrastruktury, dopasowanych połączeń i powiązań z ofertami turystycznymi. Oprócz wykorzystania tych potencjałów należy na zewnątrz przekazywać szerokie informacje na temat nowoczesnych i innowacyjnych zastosowań cyfrowych. Oprócz lepszej komunikacji i marketingu możliwości dla odwiedzających, można również tworzyć nowe oferty, bilety na przejazd lub inne bilety, np. w połączeniu z możliwościami zakwaterowania.

Odpowiednie działania

Poprawa systemu rozkładów jazdy i systemu informacji dla odwiedzających

- Działania i kampanie informacyjne (interaktywne aplikacje na smartfony i tablety, publikacje, spoty medialne)
- Łączenie ofert transportowych z atrakcjami turystycznymi
- Opracowanie (wspólnego) biletu w połączeniu z możliwościami zakwaterowania (karta gościa)

Gospodarka i turystyka

B

Gospodarka, rozwój, innowacje i rynek pracy

DZIEDZINA
TEMATYCZNA

B.1

Charakterystyka obszaru

Rozwój gospodarczy odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu regionu. W przeszłości region ten rozwijał się jako tradycyjny obszar przemysłowy (przemysł włókienniczy, przemysł szklarski), który obecnie ulega znaczącym przemianom gospodarczym (wzrost sektora motoryzacyjnego). Wraz ze spadkiem wydobywania i przejściem na gospodarkę niskoemisyjną oczekuje się dalszej restrukturyzacji gospodarki. Małe i średnie przedsiębiorstwa odgrywają ważną rolę w rozwoju gospodarczym. Innowacje i ich transfer są ważnymi czynnikami dla dalszego rozwoju gospodarczego Euroregionu.

POLE DZIAŁANIA B.1.1

Wsparcie innowacji, badań i rozwoju

Powiązanie z celem szczegółowym

Wzmocnienie istniejącej współpracy i wymiany informacji między przedsiębiorstwami oraz między przedsiębiorstwami, jednostkami badawczymi i uczelniami • Poprawa potencjału innowacyjnego Euroregionu

Uzasadnienie

W celu wzmocnienia potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw regionalnych konieczne jest rozwijanie wzajemnych stosunków współpracy między uniwersytetami, uczelniami i przedsiębiorstwami.

Odpowiednie działania

Współpraca wszystkich uczestników w celu stworzenia warunków ramowych dla rozwoju gospodarczego (izby, administracja publiczna, partnerzy na rynku pracy, szkoły, uczelnie, jednostki badawcze, przedsiębiorstwa) • Wspieranie transgranicznego rozwoju ofert kwalifikacji dostosowanych do potrzeb • Rozbudowa i intensyfikacja wykorzystania struktur badawczo-rozwojowych (w tym wspieranie prywatnych/państwowych inicjatyw badawczych w strefie przygranicznej) • Zapewnienie umiędzynarodowienia jednostek szkolnictwa wyższego i jednostek badawczych • Pogłębienie współpracy między uczelniami a przedsiębiorstwami we wszystkich trzech krajach (wymiana studentów,

Turystyka jest ważnym czynnikiem gospodarczym w całym regionie i jest objęta odrębną dziedziną tematyczną B.2.

Rozwój współpracy

Od samego początku współpraca w dziedzinie gospodarki opierała się przede wszystkim na współpracy między izbami handlowymi, które wspierają przedsiębiorstwa poprzez swoje punkty kontaktowe i pomagają im w nawiązaniu współpracy. Rozwinął się również wspólny rynek pracy i mobilność pracowników.

staże) • Rozwój struktur wsparcia współpracy dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność (Coworking, inkubatory przedsiębiorczości itd.)

POLE DZIAŁANIA B.1.2

Promowanie lokalnej gospodarki i prezentacja wspólnego obszaru gospodarczego

Powiązanie z celem szczegółowym

Stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi współpracy gospodarczej • Wspólna prezentacja obszaru transgranicznego jako atrakcyjnego obszaru gospodarczego

Uzasadnienie

Transgraniczny obszar gospodarczy oferuje szczególnie możliwości lokalnym przedsiębiorstwom i przedsiębiorcom. Należy systematycznie wspierać i utrwalać ich współpracę (poprzez pracę na rzecz uproszczenia warunków). Euroregion oferuje również korzyści dla inwestorów, którzy muszą być prezentowani zarówno na szczeblu regionalnym, jak i ponadregionalnym.

Odpowiednie działania

Wspieranie euroregionalnych obiegów gospodarczych • Udobrodniczenie przedsiębiorcom informacji o sąsiednich rynkach oraz warunkach prowadzenia działalności • Wzmocnienie wymiany wiedzy między uniwersytetami, placówkami edukacyjnymi i przedsiębiorstwami • Ograniczenie do minimum

Cele szczegółowe

1. Wzmocnienie istniejącej współpracy i wymiany informacji między przedsiębiorstwami w celu zapewnienia transferu wiedzy między przedsiębiorstwami, jednostkami badawczymi i uczelniami
2. Stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi współpracy gospodarczej
3. Prezentacja regionu przygranicznego jako atrakcyjnego obszaru gospodarczego
4. Poprawa potencjału innowacyjnego Euroregionu
5. Stworzenie elastycznego transgranicznego rynku pracy

przeszkód biurokratycznych • Rozszerzenie logistyki transgranicznej poprzez stworzenie ram prawnych oraz identyfikacja odpowiednich terminali i ich udostępnienie • Wspólna prezentacja regionu i wsparcie promocji produktów i marek regionalnych

POLE DZIAŁANIA B.1.3

Wspieranie elastycznego transgranicznego rynku pracy

Powiązanie z celem szczegółowym

Stworzenie elastycznego transgranicznego rynku pracy

Uzasadnienie

Aby skutecznie wykorzystać potencjał gospodarczy Euroregionu, ważne jest wspieranie możliwie elastycznego rynku pracy. Ważne jest zapewnienie fachowego doradztwa w zakresie możliwości i szans zatrudnienia, warunków pracy za granicą lub w zakresie dojazdów do pracy za granicą.

Odpowiednie działania

Transgraniczne pośrednictwo pracy – współpraca między doradcami EURES a innymi partnerami na rynku pracy • Udział w przygotowaniu specjalistów w obszarach zorientowanych na przyszłość, takich jak rzemiosło i przemysł • Poprawa mobilności na rynku pracy • Stworzenie warunków dla alternatywnych form pracy, takich jak home office, praca w ruchu, coworking itd. • Poprawa warunków zatrudnienia pracowników przygranicznych, dojeżdżających do pracy i pracowników zagranicznych

Turystyka

DZIEDZINA
TEMATYCZNA

B.2

Charakterystyka obszaru

Dzięki ogromnym potencjałom turystyka odgrywa kluczową rolę w rozwoju gospodarczym Euroregionu. Wszystkie strony należą do najbardziej atrakcyjnych regionów turystycznych, dzięki ich walorom naturalnym (góry, jaskinie, wody) i kulturowo-historycznym (zamki, pałace, pomniki, domy przysłupowe), parkom i zabytkom, a także kulturze przemysłowej. Ponadto region oferuje liczne urządzenia rekreacyjne i formy aktywności, które mogą być odwiedzane przez cały rok i przy każdej pogodzie. Możliwe jest utworzenie wspólnego regionu wakacyjnego.

Rozwój współpracy

Na początku współpracy skupiono się na wymianie informacji na temat struktur promocji turystyki i oferty turystycznej krajów sąsiadujących. Publikowano wspólne wielojęzyczne materiały informacyjne, a na targach turystycznych przeprowadzono wspólne prezentacje. Opracowano koncepcję turystyki dla Euroregionu. Utworzono Euroregionalne trasy rowerowe i piesze (np. Szlak rowerowy Odra-Nysa, Grzebieniówka lub Via Sacra). BILET EURO NEISSE TICKET+, który umożliwia podróżowanie we wszystkich trzech krajach Euroregionu, oferuje możliwości rozwoju turystyki transgranicznej.

Cele szczegółowe

1. Wzmocnienie współpracy koncepcyjnej i koordynacja rozwoju turystyki
2. Poprawa infrastruktury i jakości usług związanych z istotnymi produktami/projektami transgranicznymi
3. Zwiększenie atrakcyjności produktów i usług turystycznych w regionie przygranicznym oraz ich skuteczny marketing
4. Zapewnienie wykwalifikowanych pracowników dla turystyki transgranicznej

POLE DZIAŁANIA B.2.1

Koordinacja turystyki

Powiązanie z celem szczegółowym

Usprawnienie współpracy koncepcyjnej i koordynacji rozwoju turystyki

Uzasadnienie

Poszczególne kraje mają różne pomysły na rozwój turystyki. Należy zatem poprawić koordynację i współpracę między istniejącymi administracjami celów turystycznych. Po polskiej stronie ERN praktycznie nie funkcjonuje zarządzanie destynacjami. Należy wykorzystać potencjał większej wzajemnej świadomości ofert turystycznych i ich powiązanie. W tym celu można również korzystać z nowych multimediów (np. aplikacji mobilnych, geocachingu).

Odpowiednie działania

Zorientowana na rozwiązywanie współpraca przy dalszym rozwoju turystyki • Stworzenie i rozwój odpowiednich struktur współpracy • Zastosowanie odpowiednich strategii marketingowych dla poprawy wizerunku regionu • Rozwój współpracy między instytucjami odpowiedzialnymi za zarządzanie destynacjami • Opracowanie jednolitych i porównywalnych standardów jakości dla usług i infrastruktury, w tym kontroli jakości • Promowanie turystyki indywidualnej • Współpraca w dziedzinie turystyki pieszej, rowerowej i wodnej

POLE DZIAŁANIA B.2.4

Zatrudnienie w sektorze turystycznym

Powiązanie z celem szczegółowym

Zapewnienie specjalistów dla turystyki transgranicznej

Uzasadnienie

Dzięki poprawie jakości usług można zwiększyć liczbę turystów zagranicznych odwiedzających cele podróży w krajach sąsiadujących (zarówno wewnątrz Euroregionu, jak i poza nim). Znajomość języków sąsiadów oraz poprawa kwalifikacji osób pracujących w turystyce są warunkiem wstępnym rozwoju optymalnego regionu turystyki transgranicznej.

Odpowiednie działania

Szkolenia personelu zaangażowanego w turystykę transgraniczną • Oferty kwalifikacji (doskonalenie zawodowe) • Kursy językowe dla pracowników branży turystycznej • Rozszerzenie zezwolenia na świadczenie usług przewodnika na cały Euroregion

POLE DZIAŁANIA B.2.2

Inwestycje w infrastrukturę i usługi turystyczne

Powiązanie z celem szczegółowym

Poprawa infrastruktury i jakości usług związanych z istotnymi produktami/projektami transgranicznymi

Uzasadnienie

Działania takie jak zamykanie granic, restauracji i zakazy zakwaterowania zahamowały pozytywny rozwój turystyki w ostatnich latach. Dalszy rozwój i poprawa infrastruktury i usług turystycznych ma kluczowe znaczenie dla dobrobytu regionu.

Odpowiednie działania

Budowa, utrzymanie, odbudowa i rewitalizacja infrastruktury turystycznej • Działania mające na celu poprawę jakości istniejącej infrastruktury i usług turystycznych • Poprawa dostępności celów podróży • Rozbudowa infrastruktury około turystycznej (rozwój i wykonanie punktów przesiadkowych, miejsc dla przyczep kempingowych, stacji ładowania rowerów elektrycznych, punktów utylizacji odpadów itp.) • Inwestycje w transgraniczne łączenie infrastruktury turystycznej (w tym szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe) i usługi

POLE DZIAŁANIA B.2.3

Tworzenie i promocja wspólnych ofert i produktów turystycznych

Powiązanie z celem szczegółowym

Rozszerzenie oferty turystycznej i produktów w regionie oraz ich skuteczne promowanie

Uzasadnienie

W regionie brakuje transgranicznych produktów turystycznych wysokiej jakości. Ponieważ Euroregion jest obszarem trójstronnym z czterema językami, bariera językowa i wynikający z niej brak promocji produktów stanowią dużą przeszkodę. W związku z tym zasadnicze znaczenie ma opracowywanie i promowanie nowych produktów.

Odpowiednie działania

Sporządzenie wspólnych transgranicznych ofert i produktów • Regionalna i ponadregionalna prezentacja ofert i produktów turystycznych • Promowanie turystyki w celu poznania regionalnego rzemiosła i turystyki przygodowej np. produktów (euro)regionalnych, marek (euro)regionalnych, informacji geograficznych, agroturystyki, ścieżek kulturowych • Wielojęzyczne informacje dla turystów • Współpraca w zakresie łączenia szlaków rowerowych i pieszych, w razie potrzeby tworzenie nowych połączeń • Rozwój współpracy między instytucjami odpowiedzialnymi za zarządzanie destynacjami • Korzystanie z nowoczesnych środków komunikacji (aplikacje na smartfony, sieci społecznościowe) • Łączenie biletów na przejazd z turystycznymi portalami internetowymi i systemami rezerwacji

Środowisko, klimat i energia

Ochrona środowiska i klimatu

DZIEDZINA
TEMATYCZNA

C.1

Charakterystyka obszaru

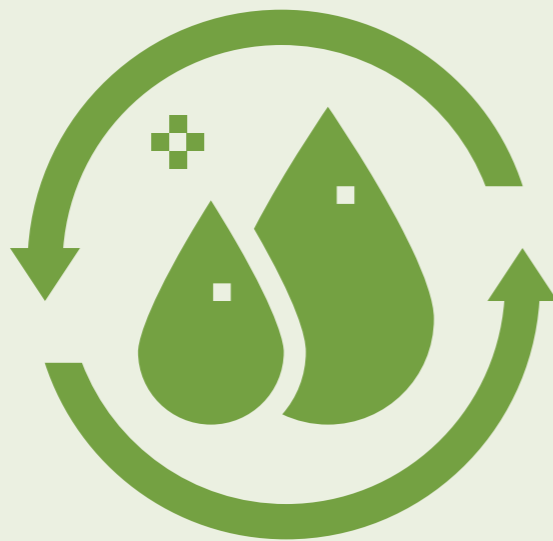
Zrównoważone wykorzystanie zasobów, zachowanie różnorodności gatunków flory i fauny oraz cech i piękna przyrody i krajobrazu są istotnymi warunkami jakości życia mieszkańców i jako „miękkie” czynniki regionalne są także istotne dla rozwoju gospodarczego i turystycznego regionu Trójstyku. W dziedzinie ochrony środowiska głównym problemem jest ochrona obszarów chronionych i leśnych w Euroregionie. Normy jakości powietrza, gleby i wody są w dużej mierze ustalone przez UE, co wymaga również wspólnych koncepcji. Działania na rzecz ochrony klimatu mają na celu zachowanie cennej przestrzeni naturalnej w Euroregionie.

Rozwój współpracy

Od samego początku współpraca koncentrowała się na monitorowaniu i poprawie jakości wody w Nysie Łużyckiej (przygotowanie i ocena projektów gospodarki wodnej). Inne ważne kwestie to: Ochrona przed powodzią, ochrona lasów, zapobieganie rozprzestrzenianiu się inwazyjnych gatunków roślin, projekty odnowy, a także praca z opinią publiczną i turystyczne wykorzystanie Nysy. Współpraca rozwinęła się również w dziedzinie leśnictwa i ochrony przyrody (współpraca w ramach transgranicznych parków narodowych czy obszarów chronionych).

Cele szczegółowe

1. Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska i utrzymanie stabilnego ekosystemu
2. Utrzymanie, względnie poprawa jakości wody
3. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych
4. Zapobieganie katastrofom naturalnym i zmniejszanie ich skutków
5. Zminimalizowanie wpływu zmian klimatu i odpowiednie działania adaptacyjne

POLE DZIAŁANIA C.1.1

Współpraca instytucjonalna i zrównoważone sieci

Powiązanie z celem szczegółowym

Zmniejszenie zanieczyszczenia i utrzymanie stabilnego ekosystemu • Utrzymanie i poprawa jakości wody

Uzasadnienie

Stan środowiska udało się poprawić dzięki współpracy i realizacji wspólnych projektów. Działania te powinny być kontynuowane, w tym z uwzględnieniem sieci Natura 2000 i ramowej dyrektywy wodnej UE. Stan środowiska trzeba stale monitorować. Lasy, ciekły wodne, parki i ogrody stanowią istotną część krajobrazu. Muszą one zachować zarówno swoją funkcję ochronną jak i charakter obszarów aktywnego wypoczynku. Edukacja ekologiczna oferuje duży potencjał dla rozwoju współpracy.

Odpowiednie działania

Kontynuacja współpracy w ramach sieci NATURA 2000 • Współpraca w zakresie usuwania gatunków inwazyjnych (zwalczanie neofitów) • Współpraca w zakresie realizacji zaleceń ramowej dyrektywy wodnej UE • Ustanowienie stref ochronnych (retencja wody) • Transgraniczny monitoring środowiska • Nasadzenie alejek wzdłuż transgranicznych ulic historycznych i współczesnych • Działania służące osiągnięciu celów UE w zakresie klimatu i innych powiązanych przepisów • Promowanie edukacji ekologicznej i pedagogiki leśnej • Współpraca w zakresie odnowy, rekultywacji i wykorzystania terenów pogórnich • Wymiana informacji, szkolenia, konferencje i analizy sektorowe • Współpraca z opinią publiczną

POLE DZIAŁANIA C.1.4

Zminimalizowanie wpływu zmian klimatu

Powiązanie z celem szczegółowym

Zminimalizowanie wpływu zmian klimatu i odpowiednie działania adaptacyjne

Uzasadnienie

Zmiany klimatu i degradacja środowiska stanowią zagrożenie egzystencjalne. „Zielony ład dla Europy” jest obecnie wprowadzany w życie i ma na celu przekształcenie Europy w nowoczesny, konkurencyjny i zasobooszczędny obszar gospodarczy. Działania te powinny być skoordynowane i, jeśli to możliwe, realizowane wspólnie w Euroregionie.

Odpowiednie działania

Współpraca w zakresie ograniczania procesów szkodliwych dla klimatu i ich skutków • Podjęcie działań w celu osiągnięcia celów UE w zakresie klimatu • Wspólne przedsięwzięcia w celu adaptacji do zmian klimatu (retencja wody, poprawa gospodarki wodnej, wymiana doświadczeń w zakresie aktualnych działań adaptacyjnych)

POLE DZIAŁANIA C.1.2

Zrównoważone wykorzystanie zasobów

Powiązanie z celem szczegółowym

Zmniejszenie zanieczyszczenia i utrzymanie stabilnego ekosystemu • Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych

Uzasadnienie

Na pierwszym planie znajdują się różne podejścia do ochrony zasobów naturalnych. Poszukiwanie konsensusu wśród wszystkich istotnych uczestników w zakresie wykorzystania i utrzymania przyrody jest ważne nie tylko na szczeblu krajowym, ale również wewnątrz Euroregionu. Ze względu na rozwój sytuacji demograficznej (spadek liczby ludności) warto będzie kontynuować współpracę transgraniczną w obszarach zaopatrzenia ludności w wodę, także w zakresie oczyszczania ścieków, gospodarki odpadami i recyklingu.

Odpowiednie działania

Koncepcje, badania i projekty dotyczące zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych, w tym zrównoważonej turystyki • Koordynacja/ współpraca w dziedzinie ochrony przyrody, ochrony krajobrazu, użytkowania lasów i terenu (wspólne systemy informacji i monitorowania) • Współpraca w dziedzinie gospodarki odpadami • Partnerstwa w dziedzinie zrównoważonego rolnictwa (alternatywne metody produkcji rolnej, rozwój rynków regionalnych, stosowanie nawozów organicznych itd.) • Współpraca z opinią publiczną

POLE DZIAŁANIA C.1.5

Zarządzanie obszarami wydobycia

Powiązanie z celem szczegółowym

Zmniejszenie zanieczyszczenia i utrzymanie stabilnego ekosystemu • Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych

Uzasadnienie

W kontekście obecnej debaty na temat stopniowego wycofywania energii elektrycznej z elektrowni węglowych pojawia się pytanie dotyczące traktowania aktywnych kopalń odkrywkowych. Trzeba znaleźć przyjazne dla środowiska i efektywne rozwiązania, które najbardziej zminimalizują skutki oddziaływania na środowisko i ludzi w Euroregionie.

Odpowiednie działania

Zmniejszenie negatywnego wpływu górnictwa na środowisko • Stabilizacja gospodarki wodnej w pobliżu terenów górniczych • Opracowanie zrównoważonych i innowacyjnych koncepcji i rozwiązań w dziedzinie technologii, automatyzacji i cyfryzacji

POLE DZIAŁANIA C.1.3

Zapobieganie katastrofom naturalnym

Powiązanie z celem szczegółowym

Zapobieganie katastrofom naturalnym i zmniejszanie ich skutków

Uzasadnienie

Aby zapobiec katastrofom, konieczne są działania prewencyjne. Ważne jest, aby podnieść świadomość zarówno wśród specjalistów jak i ogółu społeczeństwa, tak aby można było skutecznie reagować w przypadku szkód. Konieczne jest usprawnienie systemów powiadamiania (systemy wczesnego ostrzegania), aby skrócić czas reakcji w przypadku szkód.

Odpowiednie działania

Współpraca w przypadku katastrof naturalnych i katastrof na dużą skalę • Przygotowanie, koordynacja i realizacja środków ochrony przeciwpowodziowej, które są zgodne z zasadami ochrony środowiska

POLE DZIAŁANIA C.1.6

Przekształcenie terenów pogórnich

Powiązanie z celem szczegółowym

Utrzymanie i poprawa jakości wody • Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych

Uzasadnienie

W Euroregionie istnieje kilka kopalń odkrywkowych, które powodują rozległe zmiany krajobrazu i inne (negatywne) skutki. Odtworzenie lub rekultywację do innych celów należy osiągnąć w drodze transgranicznych negocjacji.

Odpowiednie działania

Udział w ograniczaniu zanieczyszczenia środowiska • Rekultywacja, działania po zaprzestaniu wydobycia • Badanie potencjału rynkowego i zatrudnienia (w tym wykorzystanie know-how byłych górników) • Opracowanie wspólnych koncepcji ponownego wykorzystania dawnych obiektów górniczych i ich infrastruktury • Ustanowienie systemu zarządzania wodą (np. odwadnianie, zalewanie kopalń, monitorowanie poziomu wód gruntowych) • Przekształcenie terenów pogórnich w tereny rekreacyjne • Pozyskiwanie środków i tworzenie odpowiednich funduszy

Energia

C.2

DZIEDZINA
TEMATYCZNA

Charakterystyka obszaru

W celu dalszego ograniczenia emisji gazów cieplarnianych coraz ważniejsze stają się oszczędności energii i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Kwestia efektywności energetycznej staje się coraz ważniejsza ze względu na europejskie cele klimatyczne, rosnące ceny energii i zmniejszające się zasoby naturalne. Ze względu na ich geograficzną bliskość, krajowe koncepcje i cele mają wspólne podobne obszary. Różnią się one od siebie, ale mogą mieć wpływ na kraje sąsiadujące. Jednakże bliskość geograficzna uczestników jest również

dobrym warunkiem przyszłej trwałej współpracy i wspólnych rozwiązań.

Rozwój współpracy

Współpraca w dziedzinie energii zaczęła się dopiero w ostatnich latach i znajduje się na początkowym etapie. W ERN znajdują się agencje energetyczne, które są zainteresowane współpracą i już zrealizowały kilka projektów.

Cele szczegółowe

1. Tworzenie warunków współpracy w dziedzinie efektywnego wykorzystania energii, oszczędności energii, wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz wdrażania nowych technologii
2. Zminimalizowanie wpływu zmian klimatu

POLE DZIAŁANIA C.2.1

Odnawialne źródła energii

Powiązanie z celem szczegółowym

Stworzenie warunków współpracy w dziedzinie efektywnego wykorzystania energii, oszczędności energii, wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz wdrażania nowych technologii

- Zminimalizowanie wpływu zmian klimatu

Uzasadnienie

W Euroregionie rozpoczęto współpracę między instytucjami i agencjami w dziedzinie energii. Tę współpracę trzeba zintensyfikować i muszą w niej uczestniczyć nowi partnerzy.

Odpowiednie działania

Nawiązywanie kontaktów między współpracującymi uczestnikami i instytucjami

- Transgraniczny transfer wiedzy i technologii
- Współpraca w zakresie stosowania/wdrażania prawodawstwa europejskiego
- Badania i rozwój alternatywnych systemów energetycznych i metod magazynowania energii (np. technologie power-to-x)
- Opracowanie koncepcji ponownego użycia powierzchni reliktowych
- Przygotowanie i realizacja wspólnych projektów w dziedzinie energii odnawialnych, magazynowania energii i zasilania drugostronnego
- Współpraca w celu ograniczania procesów szkodliwych dla klimatu

Zarządzanie w sytuacji kryzysowej

D.1

DZIEDZINA TEMATYCZNA

Charakterystyka obszaru

Euroregion jest obszarem o wysokim potencjale zagrożenia, szczególnie przez powodzie. Inne zagrożenia obejmują ryzyko pożaru i zanieczyszczenia gleby. Współpraca w dziedzinie prewencji i skoordynowanego zarządzania kryzysowego ma również wpływ na ochronę środowiska. Szczególnym obszarem jest współpraca w dziedzinie zapobiegania zagrożeniom.

Rozwój współpracy

Współpraca w tej dziedzinie rozwinęła się od samego początku Euroregionu, w szczególności poprzez wspólne ćwiczenia, zawody i konferencje strażaków. Współpracę stopniowo rozszerzano na inne obszary i obecnie koncentruje się na całej dziedzinie zarządzania kryzysowego.

Cele szczegółowe

1. Poprawa ram prawnych dla interwencji transgranicznych
2. Szybsze reagowanie na zagrożenia transgraniczne
3. Wzmocniona współpraca między ekspertami podczas zwalczania zagrożeń
4. Wyczulanie opinii publicznej na potencjalne zagrożenia

POLE DZIAŁANIA D.1.1

Prawodawstwo i umowy regionalne dotyczące zarządzania kryzysowego

Powiązanie z celem szczegółowym

Poprawa ram prawnych dla interwencji transgranicznych

Uzasadnienie

Przepisy i umowy międzyrządowe tworzą warunki skutecznej współpracy w dziedzinie zarządzania kryzysowego (np. w zakresie służb ratowniczych, straży pożarnej). Konieczne jest ich zainicjowanie i podjęcie działań na rzecz ich wdrożenia. Na tej podstawie można negocjować umowy regionalne. Euroregion może wspierać te procesy dzięki wieloletniemu doświadczeniu.

Odpowiednie działania

Wykonanie analiz prawnych, badań • Organizacja seminariów, konferencji • Inicjowanie niezbędnych zmian aktów prawnych na szczeblu krajów związkowych i federalnym • Współpraca w przygotowaniu i realizacji umów regionalnych • Opracowanie wspólnych koncepcji w zakresie ochrony przeciwpożarowej i zapobiegania katastrofom

POLE DZIAŁANIA D.1.2

Ustanowienie skutecznego systemu zarządzania kryzysowego

Powiązanie z celem szczegółowym

Szybsze reagowanie na zagrożenia transgraniczne • Wzmocniona współpraca między ekspertami podczas zwalczania zagrożeń • Wyczulanie opinii publicznej na potencjalne zagrożenia

Uzasadnienie

Chociaż w ERN istnieją ustanowione struktury współpracy w zakresie zarządzania kryzysowego, system ten musi być jeszcze bardziej elastyczny i wydajny. Musi być stale dostosowywany do aktualnych warunków ramowych (nowe przepisy krajowe i europejskie, zmiany w strukturach krajowych). Trzeba także wyczulić społeczeństwo na te procesy. Należy podjąć wysiłki w dziedzinie prewencji i zarządzania ryzykiem.

Odpowiednie działania

Koordynacja współpracy wszystkich uczestniczących instytucji • Przeprowadzanie wspólnych ćwiczeń • Ustanowienie wspólnego systemu wczesnego ostrzegania • Wyposażenie służb ratowniczych (straż pożarna, pogotowie ratunkowe, zarządzanie kryzysowe) w kompatybilny sprzęt, w szczególności w specjalistyczne wyposażenie do pożarów i klęsk żywiołowych • Tworzenie transgranicznych dokumentów dotyczących interwencji • Praca ze społeczeństwem (nacisk na prewencję)

POLE DZIAŁANIA D.1.3

Współpraca straży pożarnej

Powiązanie z celem szczegółowym

Szybsze reagowanie na zagrożenia transgraniczne.

Uzasadnienie

W Euroregionie znajdują się duże obszary leśne, na których niezbędne jest skoordynowane i szybkie działanie w przypadku pożarów i innych klęsk. Wymaga to nie tylko odpowiednich porozumień, wspólnych planów działania i ćwiczeń, ale także odpowiedniego sprzętu. W związku z tym niezbędna jest ukierunkowana współpraca z obywatelami w celu podniesienia świadomości społecznej oraz praca z młodzieżą.

Odpowiednie działania

Wspólne ćwiczenia praktyczne • Wymiana informacji • Wyposażenie w kompatybilny sprzęt, w szczególności w specjalistyczne wyposażenie do pożarów i klęsk żywiołowych • Inwestycje w środki ochrony przeciwpożarowej w drzewostanach zaatakowanych przez kornika • Wprowadzenie wspólnych dokumentów interwencyjnych • Praca ze społeczeństwem (nacisk na prewencję) • Praca z młodzieżą

Służby ratownicze i zdrowie publiczne

D.2

DZIEDZINA TEMATYCZNA

Charakterystyka obszaru

Zdrowie publiczne i służby ratownicze mają duży wpływ na jakość życia mieszkańców. Szybka wzajemna pomoc i wsparcie, zwłaszcza w razie wypadków i sytuacji nadzwyczajnych, przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców Euroregionu. Należy wzmocnić świadomość szerszego społeczeństwa w zakresie chorób/epidemii i ich zapobiegania. Istnieją również możliwości transgranicznych działań prewencyjnych w dziedzinie opieki weterynaryjnej.

Rozwój współpracy

W przeszłości służby ratownicze Euroregionu podpisały porozumienia o współpracy i pomocy transgranicznej. Regularnie przeprowadzono konferencje specjalistyczne, ćwiczenia i projekty. Opracowano dokumenty w celu wdrożenia przepisów prawa. W dziedzinie zdrowia stworzono system zgłaszania chorób zakaźnych.

Cele szczegółowe

1. Ustanowienie funkcjonującego systemu współpracy między służbami ratownictwa medycznego
2. Wyposażenie służb ratowniczych w kompatybilny sprzęt i technikę
3. Opracowanie odpowiedniego prawodawstwa międzynarodowego i porozumień dotyczących codziennej współpracy transgranicznej służb ratowniczych
4. Poprawa dostępności transgranicznej opieki zdrowotnej dla mieszkańców strefy przygranicznej
5. Poprawa wymiany informacji i doświadczeń w dziedzinie zdrowia publicznego

POLE DZIAŁANIA D.2.1

Prawodawstwo i porozumienia regionalne dotyczące współpracy między służbami ratowniczymi

Powiązanie z celem szczegółowym

Opracowanie odpowiedniego prawodawstwa i porozumień dotyczących codziennej współpracy transgranicznej służb ratowniczych

Uzasadnienie

Współpraca wymaga wdrożenia przepisów międzyrządowych na szczeblu regionalnym. Należy promować ich wdrażanie na miejscu.

Odpowiednie działania

Wykonanie analiz prawnych, badań • Organizacja seminariów, konferencji • Stworzenie warunków ramowych dla transgranicznych interwencji lotniczego pogotowia ratunkowego • Stworzenie oprogramowania koniecznego do współpracy • Symulacja typowych sytuacji i przebiegu współpracy w określonych sytuacjach • Inicjowanie i wdrażanie niezbędnych przepisów i właściwych porozumień • Wzajemne uznawanie kwalifikacji

POLE DZIAŁANIA D.2.4

Wymiana informacji i koordynacja w dziedzinie zdrowia publicznego

Powiązanie z celem szczegółowym

Wspieranie wymiany informacji i doświadczeń w dziedzinie zdrowia publicznego

Uzasadnienie

Wraz ze swobodnym przepływem osób coraz ważniejsza staje się szybka wymiana informacji na temat zdrowia publicznego. Wymaga to stałej współpracy.

Odpowiednie działania

Wymiana informacji o sytuacji epidemiologicznej i innych kwestiach medycznych • Koordynacja działań w celu zwalczania chorób podczas przekraczania granicy • Organizacja konferencji/seminariów dla przedstawicieli zawodów medycznych • Kontynuacja wymiany informacji o jakości wody w kąpieliskach – udostępnianie informacji dla opinii publicznej • Współpraca w dziedzinie telemedycyny

POLE DZIAŁANIA D.2.2

Współpraca służb ratowniczych

Powiązanie z celem szczegółowym

Stworzenie funkcjonującego systemu współpracy między służbami ratownictwa medycznego • Poprawa wyposażenia służb ratowniczych w kompatybilny sprzęt i technologię

Uzasadnienie

Istnieje dobra współpraca między służbami ratowniczymi w Euroregionie (służbami ratownictwa medycznego, górskiego i wodnego), którą trzeba dalej rozwijać. Nadal istnieje potrzeba wspólnej edukacji (w tym językowej), która jest wynikiem postępu w nauce medycznej i udostępnienia kompatybilnej technologii.

Odpowiednie działania

Koordynacja służb ratowniczych • Ujednolicenie metodyki podczas wspólnych interwencji • Ustanowienie wspólnego ośrodka koordynacji i szkoleń • Organizowanie konferencji i seminariów specjalistycznych w celu zapewnienia wymiany doświadczeń i informacji • Ustanowienie wspólnej stałej jednostki ratownictwa medycznego • Transgraniczne plany kryzysowe • Przeprowadzanie wspólnych ćwiczeń • Kształcenie językowe i zawodowe specjalistów • Wyposażenie w odpowiednią, kompatybilną technologię • Analizy, badania

POLE DZIAŁANIA D.2.3

Udostępnienie transgranicznych usług zdrowotnych

Powiązanie z celem szczegółowym

Poprawa dostępności transgranicznej opieki zdrowotnej dla mieszkańców strefy przygranicznej

Uzasadnienie

Stacjonarna ostra opieka medyczna w sąsiednim kraju jest często bliżej niż opieka w rejonie pacjenta w domu. O przeżyciu pacjentów często decydują minuty. Jeżeli przypadek wymagający natychmiastowej interwencji występuje w sąsiednim kraju lub bezpośrednio na granicy, wymagane są jasne zasady, które pozwalają na nieskomplikowaną i szybką interwencję.

Odpowiednie działania

Badania i analizy • Transgraniczne plany kryzysowe • Konsultacje ekspertów • Komunikacja z zainteresowanymi stronami – szpitalami i innymi instytucjami • Negocjacje z płatnikami • Negocjacje w celu pokrycia części kosztów przeprowadzonych działań • Optymalizacja zaopatrzenia w sytuacjach kryzysowych (pandemie)

D

DZIEDZINA PRIORYTETOWA ZARZĄDZANIE RYZYKIEM, ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO

Bezpieczeństwo

DZIEDZINA
TEMATYCZNA

D.3

Charakterystyka obszaru

Członkostwo wszystkich trzech krajów w strefie Schengen oraz wynikające z tego zniesienie stałych kontroli granicznych oznaczają zwiększoną potrzebę współpracy policji i wymiaru sprawiedliwości Euroregionie, w szczególności w odniesieniu do przestępczości transgranicznej.

Rozwój współpracy

Współpraca w tej dziedzinie rozwinęła się od 1991 r. w ramach trójstronnej euroregionalnej grupy roboczej, a później bezpośrednio na poziomie struktur policyjnych, prokuratur i sądów, często w oparciu o konkretne projekty. Następnie zawarto dwustronne umowy międzyrządowe o współpracy policyjnej i celnej. Umowy te umożliwią dalszy rozwój skutecznego zwalczania przestępczości w kontekście transgranicznym.

Cele szczegółowe

1. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego
2. Zmniejszenie przestępczości w strefie przygranicznej
3. Koordynacja i powiązanie właściwych organów ds. bezpieczeństwa

POLE DZIAŁANIA D.3.1

Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa publicznego

Powiązanie z celem szczegółowym

Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego • Zmniejszenie przestępczości w strefie przygranicznej • Koordynacja i powiązanie właściwych organów ds. bezpieczeństwa

Uzasadnienie

Bezpieczeństwo publiczne jest czynnikiem wpływającym na jakość życia na obszarze przygranicznym. Szybka wymiana informacji i wspólne procedury są warunkiem wstępnym zwalczania transgranicznych czynów karalnych i przestępstw, w tym przestępstw narkotykowych.

Odpowiednie działania

Zapewnienie transgranicznej komunikacji między policją, prokuraturą i innymi organami bezpieczeństwa • Organizowanie konferencji i seminariów specjalistycznych • Ustanowienie wspólnych procedur • Wspólne interwencje • Wprowadzenie systemów monitoringu wizualnego w miejscach szczególnie zagrożonych • Przeprowadzanie wspólnych ćwiczeń • Język i kształcenie zawodowe • Wyposażenie jednostek w kompatybilną technikę • Realizacja działań przeciw wykluczeniu mniejszości społecznych

E

Kultura, sport,
edukacja
i wiedza

E

DZIEDZINA PRIORYTETOWA KULTURA, SPORT, EDUKACJA I WIEDZA

Kultura i sport

E.1

DZIEDZINA
TEMATYCZNA

Charakterystyka obszaru

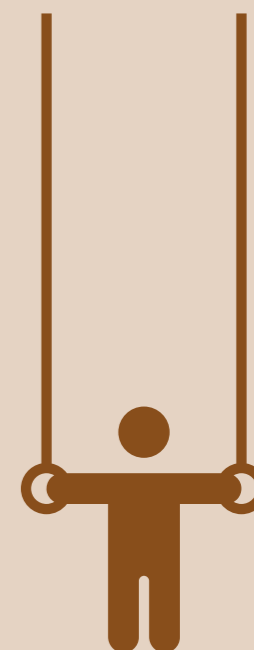
Nacechowany historycznie i zróżnicowany krajobraz kulturowy Euroregionu należy zachować i rozwijać w celu zachowania dziedzictwa kulturowego, tworzenia tożsamości regionalnej, a także jako podstawy rozwoju turystyki. Kultura serbołużycka jako szczególna cecha Górnych Łużyc musi zostać włączona do koncepcji rozwoju. Obszar Euroregionu jest jednym z najbogatszych w Europie pod względem ilości i jakości zabytków. Następujące tematy mają szczególne znaczenie dla kultury: Zachowanie krajobrazu domów przystępowych archeologia, muzyka (szkoły muzyczne), sztuka wizualna, literatura (biblioteki), kultura społeczna, sztuki dramatyczne, muzea i skanseny, obiekty zoologiczne, parki, ogrody. Obok tych aspektów kulturowych sport odgrywa ważną rolę w rozwoju kontaktów transgranicznych w Euroregionie.

Rozwój współpracy

Od czasu utworzenia Euroregionu eksperci wymieniali praktyczne doświadczenia, organizowali konferencje specjalistyczne i spotkania robocze, np dla bibliotek, muzeów i placówek dziedzictwa kulturowego. Współpraca rozwijała się głównie poprzez konkretne projekty. W ostatnich latach na znaczeniu zyskały wydarzenia kulturalne lub wspólne publikacje skierowane do społeczeństwa. W dziedzinie tradycyjnego rzemiosła odbyła się wymiana doświadczeń w związku z odbudową zabytków kultury. Działania promocyjne zostały zintensyfikowane w celu zwiększenia świadomości wspólnego dziedzictwa kulturowego. Dwustronne i trójstronne wydarzenia sportowe stały się tradycją w Euroregionie, łącznikami między Czechami, Niemcami i Polakami.

Cele szczegółowe

1. Uwypuklenie kulturowego dziedzictwa Euroregionu dla społeczeństwa i tworzenie wspólnej tożsamości
2. Zachowanie krajobrazu zabytkowego i jego prezentacja
3. Pogłębienie współpracy w dziedzinie kultury i sportu

POLE DZIAŁANIA E.1.1

Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego

Powiązanie z celem szczegółowym

Uwypuklenie kulturowego dziedzictwa Euroregionu dla społeczeństwa i tworzenie wspólnej tożsamości • Zachowanie krajobrazu zabytkowego i jego prezentacja

Uzasadnienie

Euroregion charakteryzuje się zróżnicowanym krajobrazem kulturowym. To dziedzictwo kulturowe musi być zachowane i udostępnione społeczeństwu (także w odniesieniu do infrastruktury). Dotyczy to również lokalnych tradycji i zwyczajów. Poszczególne ośrodki kultury powinny być dalej rozwijane, łączone w sieć i promowane. Należy uwzględnić także działania na rzecz odbudowy i renowacji zabytków historycznych, kultury i techniki o znaczeniu euro regionalnym.

Odpowiednie działania

Odbudowa, rewitalizacja i dostęp do zabytków • Zachowanie i rozwój niematerialnego dziedzictwa kulturowego • Organizowanie seminariów specjalistycznych, konferencji, warsztatów i szkoleń • Organizacja wspólnych wystaw • Tworzenie sieci współpracy w celu zachowania i promowania tradycji rzemieślniczych • Stworzenie systemu edukacji w dziedzinie rzemiosła tradycyjnego • Urządzenie i utrzymanie ścieżek kulturowych • Renowacja i promocja historycznych miejsc pamięci • (Cyfrowe) tworzenie sieci kontaktów między instytucjami kulturalnymi • Wydawanie wspólnych publikacji • Organizowanie wydarzeń kulturalnych dla młodzieży i szerszego ogółu społeczeństwa • Wzmacnianie atrakcji regionalnych, zwłaszcza kultury serbołużyckiej • Tworzenie badań, koncepcji • Rozwój i zachowanie ważnych instytucji kultury • Działania na rzecz zachowania krajobrazu kultury • Działania na rzecz zachowania i ożywienia zabytkowych centrów miast

POLE DZIAŁANIA E.1.2

Łączenie obszarów kulturowych

Powiązanie z celem szczegółowym

Pogłębienie współpracy w dziedzinie kultury i sportu • Informowanie społeczeństwa o kulturowym dziedzictwie Euroregionu i tworzenie wspólnej tożsamości

Uzasadnienie

W Euroregionie istnieje wiele placówek kulturalnych – teatry, muzea, galerie, biblioteki i inne placówki, w tym w sektorze kultury i w sektorze kreatywnym. Ich połączenie i współpraca oferują potencjał dla stworzenia wyjątkowej oferty kulturalnej w Euroregionie dla mieszkańców wszystkich trzech krajów i dla gości Euroregionu. Może to w znacznym stopniu przyczynić się do stworzenia wspólnej tożsamości.

Odpowiednie działania

Wspólne wydarzenia kulturalne i edukacyjne • Wymiany pracowników • Usługi związane z kulturą i edukacją dla ogółu społeczeństwa (wystawy, konkursy, spotkania z autorami, produkcje filmowe, promocja tradycyjnego rzemiosła) • Wydawanie wspólnych wielojęzycznych publikacji • Zajęcia językowe dla pracowników • Rozbudowa kanałów komunikacji cyfrowej/elektronicznej • Digitalizacja i renowacja zbiorów i zasobów • Stworzenie jednolitego systemu biletów wstępu i zniżek (połączenie z biletami Euro-Neisse-Ticket) • Tworzenie przeglądów wspólnych wydarzeń kulturalnych, np. kalendarza wydarzeń • Rozwiązania techniczne mające na celu usunięcie barier językowych (np. Audioguides, filmy wielojęzyczne itd.) • Powiązanie sektora prywatnego i publicznego w dziedzinie kultury

POLE DZIAŁANIA E.1.3

Sport

Powiązanie z celem szczegółowym

Pogłębienie współpracy w dziedzinie kultury i sportu

Uzasadnienie

Sport służy poprawie zdrowia fizycznego i psychicznego, przyczynia się do poprawy interakcji społecznych i oferuje możliwość integracji grup defaworyzowanych społecznie i w innych dziedzinach. Sport często umożliwia komunikację niewerbalną i może prowadzić do usunięcia barier i przesądów.

Odpowiednie działania

Wspólne promowanie i przeprowadzenia imprez sportowych • Udostępnienie odpowiedniego wyposażenia • Zapewnienie wymiany specjalistycznej • Wydawanie publikacji

E

DZIEDZINA PRIORYTETOWA KULTURA, SPORT, EDUKACJA I WIEDZA

Edukacja i wiedza

DZIEDZINA
TEMATYCZNA

E.2

Charakterystyka obszaru

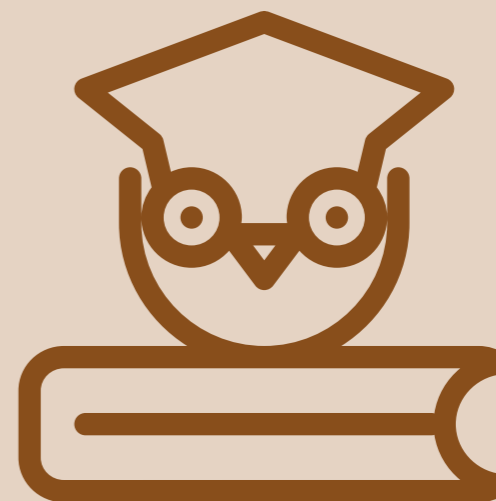
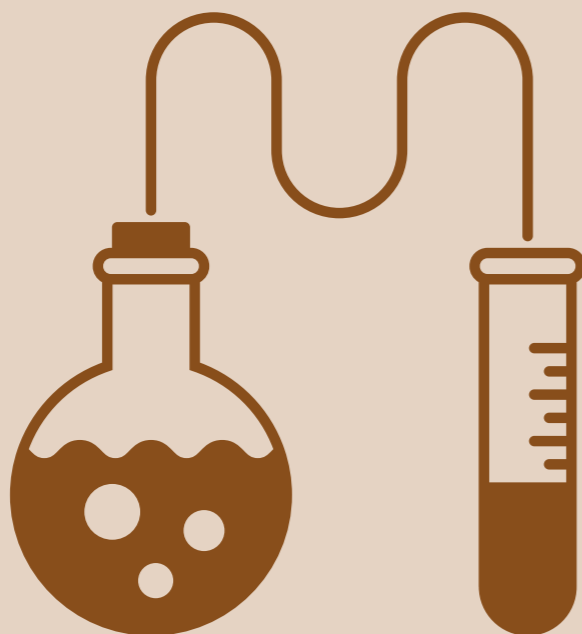
Znajomość regionu i jego osobliwości, w tym umiejętności językowych, jest warunkiem wstępnym zrozumienia sąsiadów. Istnieje współpraca między placówkami w dziedzinie wzajemnej wiedzy, wymiany wiedzy i kształcenia językowego. Współpraca wszystkich placówek edukacyjnych i badawczych oraz inicjatyw w zakresie uczenia się przez całe życie stanowi dobrą podstawę dla likwidacji uprzedzeń, dla dobrej wspólnoty, a także do wzmocnienia tożsamości regionalnej. Biblioteki i inne placówki kultury odgrywają ważną rolę w edukacji i poznawaniu naszej wspólnej historii.

Rozwój współpracy

Współpraca placówek edukacyjnych zaowocowała różnymi formami edukacji, takimi jak festiwal edukacyjny, portal informacyjny dla szkół, międzynarodowa platforma edukacyjna dla inżynierów, profesjonalne programy szkoleń dla nauczycieli i inne publiczne wydarzenia popularyzatorskie. Współpraca między uniwersytetami jest koordynowana przez akademickie Centrum koordynacji w ERN (ACC). W naukach historycznych historycy zintensyfikowali swoją działalność badawczą i udostępnili jej wyniki opinii publicznej.

Cele szczegółowe

1. Rozwój współpracy między placówkami edukacyjnymi i szkoleniowymi
2. Wzmocnienie zainteresowania obywateli krajami sąsiednimi
3. Promowanie wielojęzyczności mieszkańców Euroregionu
4. Przekazywanie wiedzy i zrozumienia wspólnej historii
5. Zwiększanie świadomości euroregionalnej
6. Tworzenie wspólnej tożsamości

POLE DZIAŁANIA E.2.1

Rozwój współpracy w dziedzinie kształcenia ogólnego i zawodowego oraz wiedzy

Powiązanie z celem szczegółowym

Rozwój współpracy między placówkami edukacyjnymi i szkoleniowymi • Przekazywanie wiedzy ogółowi społeczeństwa • Przekazywanie wiedzy dla lepszego poznania i zrozumienia naszej wspólnej historii • Zwiększanie świadomości euroregionalnej • Tworzenie wspólnej tożsamości

Uzasadnienie

Wspólne oferty edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych ze wszystkich trzech sąsiadujących krajów na wszystkich etapach życia są podstawą likwidacji uprzedzeń, zrozumienia wspólnoty i wzmocnienia wspólnej tożsamości euroregionalnej. Różne systemy kształcenia, niewystarczające warunki ramowe dla wymiany nauczycieli oraz brak zabezpieczenia finansowego dla długoterminowej współpracy to główne wyzwania dla rozwoju edukacji transgranicznej.

Odpowiednie działania

Inicjowanie nowych, wzmocnienie i dalszy rozwój istniejących ofert kształcenia/programów/projektów • Przeprowadzanie praktyk z towarzyszeniem kształcenia zawodowego i językowego

- Wymiana doświadczeń i współpraca między nauczycielami i innymi pracownikami personelu pedagogicznego
- Wymiana specjalistyczna dotycząca nauczania języków krajów sąsiednich przez native speakerów
- Wprowadzenie modeli uczenia się tandemowego (wspólne uczenie się przez dzieci lub dorosłych z krajów sąsiadujących)
- Rozwój możliwości studiowania i organizacja programów wymiany i wizyt studyjnych
- Realizacja wspólnych projektów badawczych i transferowych
- Ustanowienie transgranicznych struktur akademickich wspierających badania, transfer i edukację
- Współpraca w dziedzinie jakości kształcenia ogólnego i zawodowego
- Koordynacja współpracy naukowej
- Współpraca w dziedzinie kształcenia zawodowego
- Lepszy marketing ofert edukacyjnych
- Dialog z młodymi ludźmi – stworzenie odpowiednich platform
- Aktywności sportowe

POLE DZIAŁANIA E.2.2

Rozwój umiejętności językowych

Powiązanie z celem szczegółowym

Promowanie wielojęzyczności mieszkańców Euroregionu • Rozwój współpracy między placówkami edukacyjnymi i szkoleniowymi

- Wzmocnienie zainteresowania obywateli krajami sąsiednimi
- Zwiększanie świadomości euroregionalnej
- Tworzenie wspólnej tożsamości

Uzasadnienie

Ożywiona społeczność języków krajów sąsiadujących niemieckiego, czeskiego, polskiego i łużyckiego czyni Euroregion wyjątkowym obszarem o dużym potencjale rozwoju i integracji regionu: Kompetencje międzykulturowe i znajomość języków krajów sąsiadujących stają się coraz ważniejsze dla firm i mieszkańców. Przyczyniają się one również do wzmocnienia ich tożsamości regionalnej. Szczególną okazję, by nauczyć się naturalnego języka sąsiadów w autentycznej komunikacji i interakcji z native speakerami, należy w większym stopniu wykorzystać we wszystkich dziedzinach edukacji.

Odpowiednie działania

Utworzenie transgranicznej sieci przyswajania mowy sąsiada we wczesnym okresie dziecięcym • Podnoszenie świadomości oraz (językowe, międzykulturowe i metodologiczne) podnoszenie kwalifikacji podmiotów prowadzących działalność edukacyjną (w szczególności specjalistów w dziedzinie edukacji, administracji szkół) – nauka zawodu, praktyki transgraniczne, wizyty studyjne, wymiana wiedzy i doświadczeń, wspólne szkolenia

- Tworzenie możliwości uczenia się języków obcych na wszystkich etapach uczenia się przez całe życie, ze szczególnym uwzględnieniem autentycznej komunikacji z native speakerami (nauka tandemowa, modele językowe, podróże studyjne, wizyty studyjne)
- Tworzenie struktur wsparcia (udostępnianie informacji, doradztwo i profesjonalne wsparcie dla uczestników procesu kształcenia)
- Realizacja kampanii motywacyjnych i informacyjnych dla ogółu społeczeństwa
- Promowanie innowacji w edukacji
- Promowanie kompetencji międzykulturowych
- Rozwój umiejętności kulturowych i językowych personelu administracji publicznej

POLE DZIAŁANIA E.2.3

Przekazywanie wiedzy o kulturze i historii

Powiązanie z celem szczegółowym

Rozwój współpracy między placówkami edukacyjnymi i szkoleniowymi • Przekazywanie wiedzy i zrozumienia wspólnej historii • Tworzenie wspólnej tożsamości

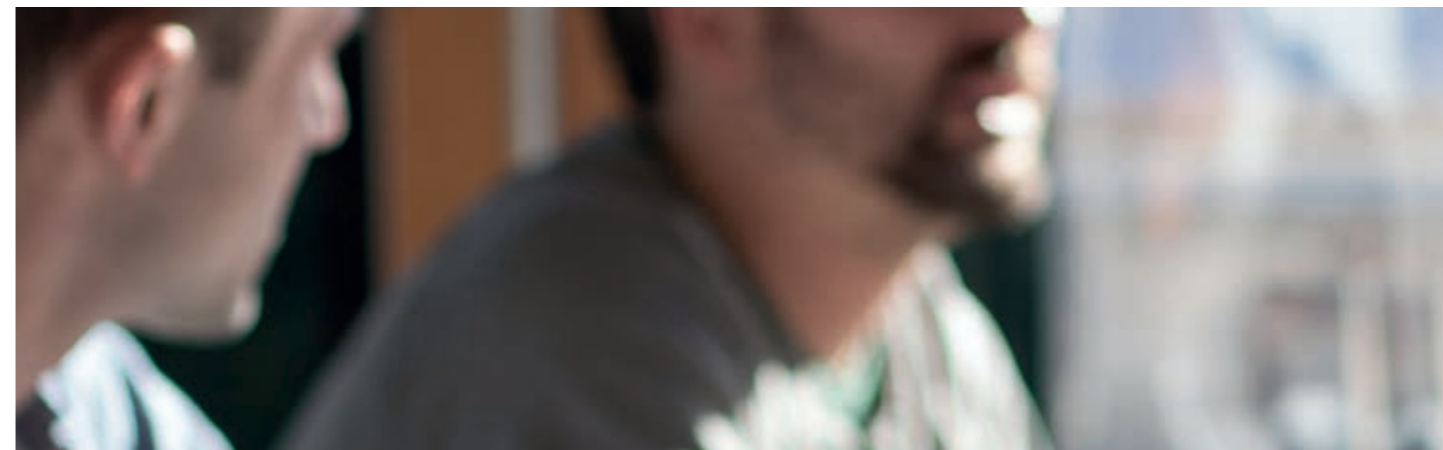
Uzasadnienie

Znajomość i zrozumienie wspólnej historii i jej specyfikacji jest ważne dla stworzenia tożsamości euroregionalnej. Znajomość historii i jej wspólna interpretacja są warunkiem likwidacji uprzedzeń i rozwoju współpracy we wszystkich dziedzinach. Historycy już pracowali nad różnymi zagadnieniami w kontekście (euro)regionalnym. W celu dalszego wspierania tych ważnych prac, oprócz sprawdzonych metod, należy również wysunąć na pierwszy plan rozwiązania interaktywne i cyfrowe. Przekazywanie wiedzy historycznej jest szczególnie ważne dla grupy docelowej młodych ludzi.

Odpowiednie działania

Wsparcie dla pracy naukowej historyków

- Zestawianie wydawnictw pokonferencyjnych i publikacji specjalistycznych
- Organizacja konferencji specjalistycznych
- Opracowywanie publikacji na potrzeby nauczania historii
- Implementacja prezentacji internetowych
- Stosowanie metod interaktywnych
- Organizacja wystaw i targów projektowych
- Współpraca placówek edukacyjnych w dziedzinie historii
- Organizowanie wydarzeń popularno-naukowych dla młodzieży i szerszego ogółu społeczeństwa

Wsparcie współpracy transgranicznej

Stworzenie odpowiednich warunków ramowych i instrumentów

F.1

DZIEDZINA
TEMATYCZNA

Charakterystyka obszaru

Granice nadal stanowią poważną przeszkodę. W większości przypadków współpraca transgraniczna nie rozwija się automatycznie i po prostu musi być systematycznie promowana w danej dziedzinie. Jest przede wszystkim zadaniem władz lokalnych i regionalnych w Euroregionie, aby stworzyć warunki dla rozwoju współpracy na ich terytorium i wspierać konkretne inicjatywy transgraniczne – żeby połączyć różne podmioty, wspierać je we współpracy zawodowej i w konkretnych projektach oraz zapewnić transgraniczny transfer informacji. Tematy i działania wymienione w tym obszarze priorytetowym powinny być rozumiane jako zadanie przekrojowe.

POLE DZIAŁANIA F.1.1

Promowanie relacji i projektów transgranicznych

Powiązanie z celem szczegółowym

Inicjowanie i wspieranie struktur i platform współpracy • Wsparcie projektów o zasięgu lokalnym i regionalnym we wszystkich dziedzinach priorytetowych • Koordynacja i wzmocnienie prac komisji specjalistycznych i politycznych

Uzasadnienie

Współpraca transgraniczna jest najbardziej efektywna, gdy przeprowadzane są konkretne projekty o widocznych wynikach. Skutki powinny być korzystne dla wspólnego obszaru. Należy zatem wspierać projekty dużych i doświadczonych instytucji oraz projekty małych wnioskodawców. W niektórych szczególnych przypadkach w celu znalezienia partnera wymagana jest pomoc. W oparciu o potrzeby regionalne i wspólną strategię Euroregion ma zainicjować pomysły na projekty i w razie potrzeby, wdrożyć je samodzielnie.

Odpowiednie działania

Wzmocnienie roli euroregionów w rozwoju regionalnym • Kontynuacja zarządzania funduszem małych projektów przez Euroregiony • Aktywizacja

Rozwój współpracy

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa został utworzony z głównym celem rozwoju współpracy transgranicznej na swoim terytorium. Była to inicjatywa gmin i powiatów. Był pierwszym euroregionem w Europie Środkowej i Wschodniej. Od tego czasu działania ERN koncentrowały się na tworzeniu odpowiednich ram współpracy i wsparcia, głównie poprzez programy Interreg (w tym Fundusz Małych Projektów). W trakcie dotychczasowych prac stało się jasne, że należy koordynować różne kompetencje instytucji, dlatego Euroregion szczególnie promuje kontakty z partnerami współpracy.

projektów • Organizacja kampanii informacyjnych/wydarzeń i szkoleń dla potencjalnych wnioskodawców • Wsparcie w przygotowaniu projektu • Włączenie Euroregionu do przygotowania i realizacji programów współpracy transgranicznej oraz współdecydowanie o projektach • Uproszczenie programów INTERREG (w szczególności funduszy małych projektów) • Rozwój programów subsydiów opartych na potrzebach dla regionu • Wykorzystanie lub realizacja innych programów wsparcia (niezależnie od programu INTERREG)

POLE DZIAŁANIA F.1.2

Usługi statystyczne

Powiązanie z celem szczegółowym

Zapewnienie przekazywanie informacji i udostępniania porównywalnych danych statystycznych • Inicjowanie i wspieranie struktur i platform współpracy

Uzasadnienie

Krajowe urzędy statystyczne pracują nad dostarczeniem porównywalnych informacji charakteryzujących obszar współpracy euroregionalnej, ze szczególnym uwzględnieniem identyfikacji różnic metodologicznych w celu umożliwienia prawidłowej interpretacji danych. W publikacji prezentowane są w zrozumiały sposób

Cele szczegółowe

1. Inicjowanie i wspieranie struktur i platform współpracy.
2. Zapewnienie przekazywania informacji i dostarczania porównywalnych danych statystycznych
3. Koordynacja i intensyfikacja prac grup ekspertów i gremiów politycznych
4. Wsparcie projektów o zasięgu lokalnym i regionalnym we wszystkich dziedzinach priorytetowych

podobieństwa i różnice między poszczególnymi częściami krajowymi. Od czasu utworzenia Euroregionu statystycy pracują nad powstaniem, aktualizacją i rozszerzeniem wspólnej bazy danych charakteryzującej polsko-niemiecko-czeski region przygraniczny. Z tej wieloletniej współpracy powstało również wiele publikacji statystycznych (publikacje metodologiczne, przekrojowe i tematyczne, roczniki Euroregionu, seria publikacji na temat miast i wsi w Euroregionach oraz badania na temat innych euroregionów graniczących z trzema krajami. Jednym z najważniejszych warunków powodzenia współpracy transgranicznej jest wzajemne poznanie się i świadomość różnic i podobieństw. Współpraca między służbami statystyki odgrywa zatem ważną rolę od początku rozwoju współpracy w Euroregionie.

Odpowiednie działania

Tworzenie porównywalnych statystycznych zestawień, baz danych i analiz • Organizowanie wymiany doświadczeń, konferencji, seminariów • Działania mające na celu dostarczanie porównywalnych informacji statystycznych o sytuacji społeczno-gospodarczej Euroregionu

Współpraca strukturalna

F.2

DZIEDZINA
TEMATYCZNA

Charakterystyka obszaru

Dobrze działająca współpraca umożliwia tworzenie platform, na których podmioty w różnych krajach mogą spotykać się, łączyć się w sieci i komunikować się w szerokim zakresie tematów. Stanowi to podstawę wspólnych planów, strategii i konkretnych projektów. W tym kontekście ważna jest ciągła komunikacja i porównanie priorytetów rozwoju oraz dostosowanie się do aktualnych wyzwań na różnych szczeblach.

POLE DZIAŁANIA F.2.1

Administracja publiczna i usługi publiczne

Powiązanie z celem szczegółowym

Wzmocnienie zdolności instytucjonalnych i wzmocnienie współpracy instytucjonalnej • Pogłębianie wiedzy o kulturze, języku i rozwoju struktur organizacyjnych krajów sąsiadujących • Wzmocnienie komunikacji i interakcji między instytucjami publicznymi • Poprawa dostępności do transgranicznych usług publicznych

Uzasadnienie

Ważnym aspektem współpracy w regionie jest poziom wzajemnego zaufania i współpracy między społeczeństwem obywatelskim a organami państwowymi. W kontekście rozwoju współpracy transgranicznej konieczne jest zwiększenie skuteczności administracji publicznej. Środki te powinny doprowadzić do wyższego poziomu współpracy między organami, przyczyniając się tym samym do lepszej wiedzy i wzajemnego zrozumienia. Dostępność usług publicznych ma również kluczowe znaczenie dla osób na obszarach przygranicznych, a transgraniczne świadczenie usług może poprawić zarówno ofertę, jak i jakość tych usług.

Rozwój współpracy

Od samego początku Euroregion promował komunikację transgraniczną i wymianę na różnych szczeblach. Rozwój współpracy instytucjonalnej był podstawowym warunkiem poprawy różnych problemów na terenie Trójstyku. Współpraca ta została skonsolidowana na przestrzeni lat, a wspólne dokumenty, zasady i strategię stanowią podstawę skoordynowanego podejścia. W czasie działalności Euroregionu powołano i liczne grupy robocze ekspertów (EUREX), które zapewniają przestrzeń współpracy transgranicznej między ekspertami.

Odpowiednie działania

Konsultacje z pracownikami administracji publicznej • Opracowanie wspólnych koncepcji, strategii i planów działania • Digitalizacja administracji publicznej • Rozwój międzykulturowych i językowych kompetencji personelu administracji publicznej • Rozwój transgranicznych usług publicznych (analiza potrzeb, przeszkody prawne, praktyczne wdrożenie) • Koordynacja euroregionalnej polityki rozwoju i planowania przestrzennego • Optymalizacja planowania przestrzennego i zastosowanie instrumentów wsparcia

POLE DZIAŁANIA F.2.2

Uzupełniające formy współpracy

Powiązanie z celem szczegółowym

Pogłębianie wiedzy o kulturze, języku i rozwoju strukturach organizacyjnych krajów sąsiadujących • Wzmocnienie zdolności instytucjonalnych i wzmocnienie współpracy instytucjonalnej

Uzasadnienie

Stworzenie i realizacja wspólnej przestrzeni dla współpracy i komunikacji wymaga lepszej koordynacji między uczestnikami we wszystkich dziedzinach i na wszystkich płaszczyznach życia społecznego. Ważną rolę odgrywa wymiana doświadczeń i wiedzy.

Cele szczegółowe

1. Wzmocnienie zdolności instytucjonalnych i zacieśnienie współpracy między organami
2. Pogłębianie wiedzy o kulturze, języku i rozwoju struktur organizacyjnych krajów sąsiadujących
3. Wzmocnienie komunikacji i interakcji między instytucjami publicznymi
4. Poprawa dostępności transgranicznych usług publicznych

Obywatele Euroregionu, z ich zaangażowaniem i gotowością, powinni być znacznie bardziej włączani w te procesy. Należy opracować odpowiednie rozwiązania wspólnych problemów. Oprócz komunikacji już promowanej przez lokalne grupy działania, obszar ten ma stanowić interfejs z innymi, jeszcze nie zdefiniowanymi dziedzinami tematycznymi, w których można również promować współpracę.

Odpowiednie działania

Inicjowanie i wspieranie struktur współpracy • Koordynacja i wzmocnienie pracy gremiów specjalistycznych i politycznych • Realizacja projektów lokalnych i regionalnych we wszystkich dziedzinach priorytetowych • Organizacja konferencji, seminariów, warsztatów itd. • Współpraca grup roboczych ekspertów (w tym finansowanie) • Łączenie lokalnych grup działania (LIDER) • Opracowanie wspólnych stanowisk, priorytetów i strategii rozwoju, w tym ich realizacja • Rozwój partnerstw strategicznych i innych aktywnych powiązań • Promowanie uczestnictwa społecznego i angażowanie obywateli w proces kształtowania

Wdrażanie strategii – Plan działania

Plan działania w ramach strategii, który jest odrębnym dokumentem, jest częścią realizacji strategii Euroregionu Nisse-Nisa-Nysa na rok 2021–2027 i stanowi podsumowanie konkretnych planów projektów opartych na konkretnych działaniach strategii.

Jest żywym dokumentem, tj. plan działania jest stale aktualizowany w miarę pojawiania się nowych projektów w tym obszarze. Będzie również aktualizował status opracowywania planów projektu – od pomysłu na projekt do planu projektu, który może być złożony do finansowania, na przykład w programach Interreg.

Projekty strategiczne są określone w trójstronnych grupach roboczych Euroregionu – EUREX. Są one również traktowane priorytetowo. Jeśli partnerzy są członkami grup roboczych, będą je dalej rozwijali w tych grupach. Pomysły na projekty mogą również pojawić się poza grupami roboczymi EUREX, np. w ramach konsultacji z potencjalnymi wnioskodawcami. Rolą Euroregionu będzie wspieranie tych zamierzeń projektowych oraz pomoc przyszłym partnerom w opracowywaniu projektów lub ubieganiu się o wsparcie w ich

realizacji.

Jedną z cech pomysłów na projekty w planie działania są możliwe źródła finansowania. Mogą się one jednak różnić w zależności od projektu. Niektóre projekty mogą być nawet opłacalne i niekoniecznie wymagają dotacji. Jest prawdopodobne, że większość projektów zostanie zrealizowana w ramach jednego lub kilku programów Interreg dla Euroregionu (Republika Czeska-Polska, Saksonia-Czechy, Polska-Saksonia). Do Funduszy Małych Projektów w Euroregionie kierowane będą przede wszystkim małe projekty ukierunkowane na zagospodarowanie dróg i ruchu drogowego. Niektóre projekty lub ich części mogą kwalifikować się do finansowania z krajowych programów operacyjnych, krajowych źródeł (państwa, regionu, gmin) lub programów współpracy ponadnarodowej.

W ramach procesu wdrażania strategii zespół monitorujący będzie się zajmował roczną oceną wdrażania strategii i składał sprawozdania zarządowi Euroregionu Nisse-Nisa-Nysa. Trójstronna Rada Euroregionu Nisse-Nisa-Nysa zostanie również poinformowana o realizacji strategii.

Podziękowanie

Niniejszy dokument powstał w ścisłej współpracy z następującymi partnerami:

DE

- Landkreis Görlitz
- Landkreis Bautzen
- Marketing-Gesellschaft Oberlausitz-Niederschlesien mbH

CZ

- Liberecký kraj

PL

- Gminy i powiaty członkowskie polskiej części Euroregionu Nysa

jak również z członkami polsko-czesko-niemieckich grup roboczych Euroregionu Nisse-Nisa-Nysa.

Serdecznie dziękujemy za zaangażowanie, wkład i współtworzenie tej publikacji – także tym, którzy pracowali przy jej tworzeniu jako pełnoetatowi pracownicy lub jako wolontariusze.

kontakty

Euroregion Nisa

U Jezu 525/4,
460 01 Liberec
www.ern.cz

Euroregion Neisse e. V.

Hochwaldstraße 29,
02763 Zittau
www.euroregion-neisse.de

Euroregion Nysa

ul. 1 Maja 57,
58-500 Jelenia Góra
www.euroregion-nysa.pl

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Álnoj sousede. Hállo Nachbar.
Interreg V A / 2014-2020

EUROREGION
neisse-nisa-nysa

www.neisse-nisa-nysa.org

2021-2027